Контрольный экземпляр

ДІАЙХА МОАРШАЛ ДА XV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ДЕЛЕГАТАШКА!

Парти—вай заман хьаькъал, сийи эхь-эздели

В. И. ЛЕНИН

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадуьл 1923 шера дезн • ЕРА, 25 декабрь, 1975 шу. • № 164 (8226). • Мах 2 кап.

РЕСПУБЛИКА КОММУНИСТИЙ ФОРУМ

Шоай организационни политически цхьоагІо чІогІиьа, идейно-теоретически боарам лакаба, парте Центральни Комитета гонахьа кхы а чІоагІагІа кхотабенна некъбаьхкаб Нохч-ГІалгІайчен коммунистай XV-ча областной партийни конференца. Укхал хьалха дІаяха республика коммунистий форум хинначул тІехьагІа ши шу гаргга да яьнна. Из юкъ КПСС XXIV съезда хьалхашка оттадаь деккараш кхоачашдара дакъе лоархІаме етап а хиина дІаьнтйй, белгала цыча, кІеслагІча пятилетка тІехьарен эгара бехктоккамегІеи дола шераш дар уж.

Республика коммунистий, беррига къахьегамхой вахаре цар беркате лер йатнга хІана хьйна хоам да. Цуьна тешал ду укх деношка экономика керттерча дакъа—промышленноста къахьегамхоша пхе шера заданеш кхоачашъярах дешача рапорто. Укх пятилеткагІа машиностроени металлообработкан продукци кийчъелга лаккденна 47,9 процент, хІаьта мехкдаьттахимически промышленноста боараи — 31,9 процент. Ах миллион совгІа а доаккхеш 77 миллион тонн мехкдаьтта дааькхад, лийрхІачул тІех дуккха кхыйола продукци кийчъяьй. Іалама хьалаш дика хьиннадеце а цхьалола толамаш цаха ьттуа баьннаб юрта боахама къахьегамхой а.

Шоашта карагІдаьнначох доккхал а деш конференце тахан цъакехьаш де боцъо Іедаш ба эгара хьалхарчарца пятилетка кхоачашъярах коамаш дьча СССР 50 шу дизара шІерагІча Грозненски химически комбината, «Нефтегазприматоматика» СПКБ опытни, «Электроприбор», «Пищемаш» заводий, швейни производственни объединене, Ачхой-Мартановски района «Новосельский», Шелковской района «Коммунтера», Гудермесски района «Терек» боахамий, кхетта кхыча коллективашкара бахка делегаташ.

Цу а кхыйола а коллективаи партийни организацеша къахьегамхой планаш социалистически деккараш кхоачашдара вардагІбоахача, цаха идейно-политически кхетам дуча Іоаьача дикача опыта бе ма-боагІара мах берга конференце.

Юххьдиштарча партийни организацей декал айдар, цар производственни общественни вахара еррига оагІохашта ей йола вааяйи чІоагІьар, коммунистий хьинара шоашта тІадехкача гІулакхашцара цар бехктоккамп лаккбар гІулакх керттерчарех цаІ да вьина белгалдаьккхад парте XXIV съезда решенешка.

Из декхар кхоачашдара халданза терках тІаьхийтаб областной партийни организаце. Цу дакъе цуна доккха новкъостал дир партийни документаш хувцаш баьча балха. Советски халкъо Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа Котало яьккха 30 шу дизарца дувзаденна вай мехка сайна республике а шерра чакхйоахаш хиннача мероприятеша шоай Даьхецара цаьха безама сахетакаи кхы а айбир.

Республика къахьегамхоша идейно-политически кхетам дуча боккха моттиг дІалоац КПСС Нохч-ГІалгІай обкома X, XIII пленумий решенеша. Цаха интернациональни атеистически кхетам балар дІадо йоадча зама а лаьІ ца долийташ деладергаа городи, районий, юртий партийни организацеш.

Республика хІанз а белаш а шоашта хьалхайна уттаду производствени деккараш кхоачаш да деш, цаха кхетам балара гІулакх аьала деладеш йола коллективаш. Цудукъа цІаьстта чІоагІа теркам тІаозаргба хІара предприяте, боахама, учреждене дайтача гІулакхашта партийни кулгалдара методаш органхьа тоахара, идейно-политически болх хІаннарча декхарашна дІа ма-дехара делабара, хІаьта из дерриге планаши социалистически деккараш кхоачашдеста Іаламдеш хилийтара.

Юкъарчча партийни организацеша, партийни органий ерригеча декъехьа дала йоакхо е ерза партийни вахара ленински нормаш, парте чурча вахара демократически дисциплинан чІоагІьяра. Шеко яц, областной партийни конференце делегаташа «Тамбовски партийни организаце критикен самокритикен малагІча хьала тІа яхача» КПСС ЦК сецамо ма-яххара шоай балха нийсденна гІалаташ кхоачашбоахаршн къайла це ахкухьаш къаьхте хьегучадахаргхилара, деш кІоарга толхаш дувцаргдаарах, гІулакх оалангара деко тоадера ньиъхаш белгалдохаргхиларах.

ТІа-тІа доккагІеи чоалдаенгІеи хулаш латтача болламеи политически деккарашна вайтара тахан дІалех партийни болх Іадаш лоарда тІа беьнкха лелабеба, цадеш хьахержарен царна кхетам бахарен, шоаш дехьа тІайер кхоачашдара тІахкоаш лоаттабара, хІара денна перспективни декхараш хІанза дувзаш лелодара гІулакх кхы а хІкхагІча боараш тІа доаккхаш тоаделга.

ХІанз массаналха Іоенени процесс а КПСС ЦК декабрьски Пленума кхеташ, цигга ном. Л. И. Брежнева даьча къамальшцара положенена выводашц КПСС ЦК XXV съезда оттаь «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яха проект.

Конференце дувцаргдоага гІулакхашта юкъе цига белгалдаьча декхарашк доархІаме моттиг дІалоацаргья.

Республика, массе мехкага бахкийта делегаташ хьагулларгба тахан г. Грозне. Уж ба дикагІбарашта юкъера а эгара тоаьакагІбараш. Царна юкъе хургва Социалистически Къахьегама Турпал В. Н. Ленина шІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача завода вокхагІвола оператор Н. Н. Ведерников, Социалистически Къахьегама Турпал Малгобекски района «Кавказ» яхача комсаш лелача совхоза вокхагІвола жа Іу М. Д. Бахмадов, Грозненски швейни производствени объединене барзкъаш тегар Л. Х. Балхаева, Сунженски района «Ассиновский» совхоза баьцадараш кхедеча бригада бригадир Х. И. Адуев, Назрановски «Электроинструмент» завода слесарь-инструментальщик А. М. Котиев, Грозненски электромеханически цеха токарь Б. М. Астафьев, дуккха кхыбараш.

XV областной партийни конференце делегаташ, болх толамо чакхбалба шун!

ПАРТЕ ПЛАНАШ—ХАЛКЪА ПЛАНАШ

«1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яха парте XXV съезда оттаь КПСС ЦК проект чІоагІа раьза хиннв тІаийцай Аргунски «Пищемаш» завода болхлоша. Предприяте бригадашка, сменашка, участкашка ешаш а Іомаеш а я уж материалаш.

Укх деношка кхы а шоай хьинар айдаь къахьегаш ба заводa болхлой. КПСС XXV съезда сайнаща йакъабалара тІагІертта къовсам лоаттабеш бода уж дика къахьегама социалистически ... хьабаькхаб XV областной партийни конференци хьаедлаеа денна. Валовйа товарни продукци арахецарен из маьхала лакхарен пхе шера план 2 декабре кхоачашъяьй цар.

Сурта тІа: завода агитатор Ш. Шидаев парте XXV съезда оттаьча КПСС ЦК проекта материалаш ешаш ва В. Устинова кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цІа лелача бригадана.

И. Пашева сурт.

ХЬИНАР АЙДАЬД

Кердача итталагІча пятилетке кхы а доархІамера деккараш эхардоашта хьалхашка оттаду партеи правительствои. КПСС XXV съезда оттаьча «1976—1980 шерашка халкъа боахам дегІабоаладабара керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК проекто хьинар айдаьд тха совхоза къахьегамхой. Кердача пятилеткагІа юрта боахам дегІакхувлара керттера теркам тІабохийт цу доархІамерча документа тІа лаьтта лелаадара культура лакхъяра, юрта боахама механизаци автоматизаци еза дегІадоаладара. Цу тІулакхаша торо хулийтаргья бахача наха юрта боахама продукташ дукхагІа эалийта. Цу тІулакхха тІадерзадаь да хІанз тха бригада коллектива ду балхам. Оаха дерриге низаш тІадахийтад кердача пятилетка хьалхарча бІаьстанга техника а юрта боахама инвентарь а хаттихьен дикен кийчъяра. ХІаьта лаьтта лелаадоа культура лакхъяра гІулакхех керттерчарех лоархІаш дІ хаттахьа удобренеш товсар. Органически удобренеш дІауьзаш де тхо хІанз. Гектара хьувкъам лакхбара доккха новкъостал дергда цар.

Б. ГАЗДИЕВ.

«Ассиновский» совхоза тракторно-кхаш лелаеча шоалагІча бригада бригадир.

КПСС XXV съезда сийна яхъ дІайолаяьраша дувц

Дегаш гІоздаьнна къахьег

ТХА КОЛЛЕКТИВ Сунженски районерча предприятешта юкъе эгара хьалха къахьегама вахте эттар КПСС XXV съезда сийленца накъаяхара. Ше дІадоладаь дика гІулакх хьаллацара тІахьийхар беррига къахьегамхой.

ИйслагІча пятилеткагІа доахача къахьегама толамий итогаш йича оаха рапорт делар пхе шера задани, цхьоалагІча ноябре кхоачашъярах. ХІаьта пятилетча тІехкъерча шера тІайийца хиннa социалистически деккараш 30 ноябре толамце кхоачашдаьд. Ер шу чакхдалалехьа планагІа лаьрхІачул совгІа доаккхаргда 8300 тонн мехкдаьтта, 6 миллиони 900 эзари кубически метр газ.

«Сунженефть» НГДУ коллективо дика къахьегама совгІат кийчдаьд XV областной партийни конференци хьаеллача денна. Укх шера план 20 декабре кхоачашъяьй тха управлене мехкдаьттахоша.

Кхезаг-дуьна ала безам бе са сунженски мехкдаьттахой гІулакхах лаьца. Пятилетка шерашка дегІаьхка запасаш а мехкдаьтта луш буруа доттараша къаенна скважина а йоаццашетье тха коллективе карагІдаьннараша къаьгга хьехьоих мехкдаьттазоше хьинар кхо це деш къахьийгаьгги шоай торонех бизза пайде ийбеьлгеи.

Цар тІагІертта къовсам лоаттабу технически прогресс а еш, производства экономически эффективность лакхъяра, чурче торонех пайда а эцеш, керда техникеи технологии, дикагІйола опыти производстване юкъеяьхуь, Іилмаи ларда тІа къахьегам вІаштІехьбоаких, социалистически яхье кулгалдалга тоадаьд.

Социалистически яхье баьннараша дахха къахьегама толамаш шерра дІадовзийт массанена, совгІаташ тел хьалха латтарешта. КварталагІа цкъа яхье хотъяьннача цехана а службане а лу парткома, администраце, группоме карара-кара тоаш ЦІе Байракх ачан премии. Цул совгІа котбаьннарий сийне урагІйозийт Къахьегама Сийлен Байракх.

Социалистически яхье формаши методаши кадданза эргайоаз, бригадашка вІашагІа а оха болх беш я мастарий Совет. ХІаьта скважинашта капитальни ремонт еча Вилков Владимир Петровича кулгалдеча дикагІйолча бригада болх беш я толашагІйолча опыта школа.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба, «Къахьегама сийлен III степени» орден еана оператор коммунист Беспорцев Андрей Сергеевич, Къахьегама ЦІеча Байракха кавалер оператор Дыбцев Иван Алексеевич, столяр Деурбеков Альмаде Махьмад, скважинашта капитальни ремонт ю вокхагІвола мастер Куличенко Василий Иванович, электромонтер Чапанов Бексолта Жабраил, буруе дотгар, коммунист Павлов Георгий Евстафьевич, кхыбараш.

Д. КОРШАНОВ.

«Сунженефть» НГДУ начальник.

ДЕ ЛИЙРХІАР КХОАЧАШДАЬД

ТАХАН сенна дагадоагІа сона, Коммунистически парте ерІанара XXV-гІа съезд гуллъярех бола соцам тІеийцача КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленума материалаша дегаш гІоздеьхача тха совхоза болхлоша шоашта хьалхашка доккхагІа декхараш уттадаь денош. Вай республике эгара хьалха тхога кхаьчар КПСС XXV-гІча съезда даха ма-доагІара накъадехар дутье социалистически кхь йоарджара инициатораш хила иразз. Оаха дош деннадар Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 58 шу дузача деношка ийслагІча пятилетка халкъа боахама планаш кхоачашъе. Пайда эцанза диса кхоачамаш производствене юкъе а кхуллаш хьинара къахьегар баьцам долаш тха вІаштІехьдаьлар де лийрхІар дизза кхоачашде.

Укх шера хьинача хаоттама хьелашка диллача боккха толам баьккхаб совхозе ялаташ леладераша. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара чуийцад 32 центнер гуракъа дийна алат, 48 центнер хьажкІаш.

Къаьстта гІадгугаш де свеклаш лелераша дахха толамаш. Укх шера 570 гектара тІа йийнаар оаза уж. Агротехника бокъонаша ма-яххара царна гІулакх дарах вІаштІехьдаьлар хІара гектара тІара 300 центнер совгІа мерза оалеш чуэца. ХІаьта, Ленинни шин Къахьегама ЦІеча Байракхен орденаш лелаеча Умалатова Задеи коммуниста Бисултанов Абуязитеи кулгалдеча бригадашка кхы а дукхагІа яьхай шекара свеклаш — хІара гектара тІара — 450—500 центнер.

Лаьттанцарен цьаййашкарен йоала продукташ алсамъяхар дукье юрта боахама болхлоша лелаеча Еррингсоаьни социалистически яхье хьинара къахьегарах совхоза болхлой йиш хилер печчахьалкхена 14380 тонн ялат, 55600 тонн шекара свеклаш, 4957 тонн баьццадараш, 7287 тонн сом дІа а луш ийслагІча пятилетка планаш дикка тІехкхоачашъе.

Уж толамаш доакеча доккха дакъа юкъедихьар тха дикагІа болча кхаш леладерашеи механизаторашеи. Царех ба цІи йоза механизатораш — хьажкІаш лелераш Къахьегама ЦІеча Байракха орденаш лелераш Мерзиханов Сейд-Махьмед, Магомадов Бага, свеклаш лелераш Эльмурзаева Иннаи Умалатова Задеи, дукха кхыбараш.

Ер шу беркате долаш чакхдоаккх тха совхоза хьайбаш леладераша а. ХІара кхоабеча Іаттагера 2000 килограмм совгІа шура яьккхай фермай болхлоша. ХІаьта Цуцаев Ризван бригадир волча № 2 йолча шурий-товарни ферма коллективо хенел хьалха, 1-гІча августе кхоачашйир пхе шера план. Цу зама денз итталагІча пятилетка чотах къахьегаш я из.

КарагІдийннараш дог хьосташ да. ХІанз тха совхоза болхлой «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттера постамаша яха XXV съезда КПСС ЦК-ас оттаь проект ювцеши Іомаеши ба. Кердача пхе шера чуль юрта боахам дегІабоалабара дешаш дувцаш собранеш хиннай тха боахама масса бригадашкеи фермашкеи. Совхоза болхлоша деггара къоабалъю уж доархІаме материалаш, царга хьежжа доккхий декхараш уттаду шоашта хьалхашка, уж кхоачашдера керда торонаш лех.

В. ЗЕЛИМХАНОВ,

Урус - Мартановски района Мичурина цІерагІча совхоза директор.

Нохч-ГІалгІай областной партийни конференце делегаташ

Укх сурташ тІа аьрдехьара аьттехье Ведерников Н. И.—В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вокхагІвола оператор, Бахмадов М. Д. — Малгобекски районерча «Кавказ»-яхача комсаш лелача совхоза вокхагІвола жа Іу, Балхаева Л. Х. — швейни производствени объединене барзкъаш тегар, Адуев Х. И. — Сунженски района «Ассиновский» совхоза баьцадараш кхедеча бригада бригадир, Котиев А. М. — Назрановски Гl. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода слесарь.

И. ПАШЕВА сурташ.

ХЬАМСАРЧА ПАРТЕ КУЛГАЛЦА

Конференце делегаташа дувц

СИЙ ЛАКХА ДОАТТАДУ

Гl. Ахриева цlерагlча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлоша дикка къахьегама совгlат кийчдаьд XV областной партийни конференценна. Продукци мацхала яккхара пхе шера план 26 сентябре тlеххкоачаьъяй оаха. Пачхьалкхан планагlа лаьрхlачул совгlа дlалхийтай 2044 эзар сома продукци. Ер бутт боллехьа кхы а яттаг эзараш сомаш мах бола продукци йоаккхаргья потребителашка. Валови продукци арахецара план а укх деношка кхоачаш а еш, заданел совгlа арахеца лерхl 130 эзар сома мах бола продукци.

Дикка тоаденнад завода коллективо дерригa технико - экономически хьокхамаш а. КПСС XXIV съезда контрольни цифрех къахьегама овсарла 150,6 процентага кхачийтa езача цун боарам 162 процент совгlа лакхбаьб оаха. Производства из лоархlаме хьокхам лакхбарах планал совгlа арахийцай продукцех дукхагlъяр.

Ши-шерга хьалхиниадац уж толамаш. Хьинар кхо ца деш къахьегача болхлой кулгех дьнна беркат да из. Кхо бlаь совгlа тайп-тайпарча професех бола болхлой ба тха заводе шоай пхе шера план хана дукха хьалха кхоачаш а яь иттлагlча пятилетта календарагlа къахьегаш. Уж ба завода коллективаъ сий лакха доаттадераш. Царех ба дlадахача шерре а пхе шера задани кхоачашъяь наладчик Мохлоев Мухарбик, прессовщица Аушева Дугурхан, бригадираш Дидигова Насанхан, Султыгова Насапхан, сборщица Албогачиева Тамара, кхы дукхагl бараш а. Социалистически яхье котбаьнараш иха сийлен знакаш еннай царна.

Л. ПОГОРОВА,
Назрановски Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» завода токарь, XV областной партийни конференце делегат.

Хьалхарча мугlарашка

Чакхйоалаш латт яlслагlа пятилетка. Ленински парте XXV съезда кандьбаха кийчлуш ба берригa Советий мохк. Цунна дика совгlат кийчдаьд тха завода коллективо ханал хьалха, 27-ча октябре кхоачашъяь цо ший пятилетка.

Цу толамо къьестта чlоагlа дог гlоадоаккх завода комсомольций, къонача болхлой, хlана аьлча цар хьинарера къахьегам ба цуйна. Газ чакхйоахарашта юкъе ахнел совгlа ба къона болхлой. Завода цхьаккха участок яц пятилетка декхараш кхоачашдеш хьинаре болх берий хьалхарча мугlарашка комсомольцаши хагирхойи боацаш.

Тха заводе 10 цеховй комсомольски организаци я. Царна юкъе яьржача яхье хьалхаре моттиг КИП-ен автоматикан комсомольско-кагирхой коллективага я. Цунна еннай ВЛКСМ горкома сийлен грамота.

«Даьхенна, партена — хьинаре къахьегам, тlехдика дешар» яхача Ерригсоюзни комсомольски собране дакъа лоацаш завода комсомольцаша дош делар хlаране субботникех 8 сахьата болх бе а цига даьккха ахча Магlалбикерча пионера-турпала Мордвиков Володяна мемориал хьалъеча дlадала а. Из дика тlудакх дlадоладе дагадохийтар вар комсомолец Вакинов Анатолий. Чlоагlа хозахеташ болх бир завода комсомольцаши ногирхошеи субботнике.

«КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья» яхача Ленински зачета хьалхарча итане дика хьокхамаш даьхад лаборанткаша Макаренко Людмилас, Кулбужева Розас, электрика Власов Александра, КИП-ен автоматикан приборниста Витин Петра, кхыбараша.

Комсомольски организаце ца хаддаш йоакхо ю толамагlа бола болхлой-комсомольцаш кийч а баь парте мугlарашка бахийтара.

Укх шера заводе КПСС члений кандидаталла дlаийцача шийттанех цхьайтта комсомольски организаце могабаь къона болхлой ба.

Т. ШАВЕЛЬНИКОВА,
Вознесенски газ чакхйоахача завода ВЛКСМ комитета секретарь, областной партийни конференце делегат.

ШУРА ДУКХАГlА ЙОАККХАРГЬЯ

Укх тlеххьарча шин шера доккхий хувцамаш хиннад тха колхоза хьайбий боахамех: шерра юкъейоаланьй механизаци автоматизаци, тоадаьд доахана lулаш, тlоагlъяй доакъара база, лакхъеннай хьайбаш лелаерий къахьегама овсарле. Цу тlулакхаша торо хиннйтай шура дукхагlа яккха.

Тlеххьарча шин шера тlагlертта къахьегар бахьан долаш тха ферма коллектива вlаштlехьдаьлар мислагlча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъе. Вешта аьлча, укх шера октябрь бетта деиз иттлагlча пятилетка чотах къахьег оаха. Пхе шера планагlа 4809 тонн йолаш, пачхьалкхена дlаеннай 5612 тонн шура.

Из боккха толам баккха тха коллектива низ кхаьчаб йолаш йолча торонех бизза пайда а эцаш барт-цхьоагlа йолаш къахьегарах. Цу юкъе шоашкара доаггlаш дола дакъа юкъедяхьад тха ферма дикагlа болча доярка Эдиева Розас, Исаева Хадишата, Яшуркаева Маржана, Индербиева Зулайс, кхычар. Ак шу совгlа ха а цу дояркаша иттлагlча пятилетка чотах къахьега.

Бакъда, карагlдаьннар доазув лархlаш оаха. Дlахо кхы а дикагlа къахьегара тха дог-уйла айдеш я «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам деглабоалабара кертера лостамаш» яха XXV съезда оттаь КПСС ЦК проект.

Хlанз оаха тхоай дерригa хьинар оарцагlдаьккхаш маша лаьгl ца долийтаж доахан дика lангара дахара.

Шоашта деча гlулакхаген lуналген дьежа а доахана лу шура. Хlанз юкъера дьархlача шинех бийсанех хlара lаттагара 6—8 килограмм шура йоахх ферме.

З. ДЖАБРАИЛОВА,
Грозненски района «Советская Россия» колхоза доярка, областной партийни конференце делегат.

Республике мехкдаьттахошта карагlдаьнна боккха лоархlам бола хlама да вай мехка дукхъашха газах бензин доаккха индустре керда дакъа дир хьадар. Хьалхагlа зехьа йоаш кийнаьб lалаша газах халкъа боахама чlоагlа эшаш дола бензин эгтара хьалха хьахе болабеннаб Грозненски Вознесенски газ чакхйоахача заводашка. Уж шаккха а пройдраяце Къайбиеода Кавказе ... кlачарех я.

Советски болгарски халкъий доахаргдоалаш доттаlа фекал а хийла дlаяьгlш Грозненски газ чакхйоала завод хьалъеча республика гlишлоргъеранашд дьада Болгарерча доттагlашта къахьегар.

Хlанз завода коллектив КПСС XXV-ча съезда дакка надоагlа накъадакара тlехь яьржача социалистическа яхье доккхий къахьегама совгlаташ кийчдеш къахьегаш я.

СУРТА ТlА: Грозненски газ чакхйоаха завод.

В. Юшечкин сурт.

> *Вайна карагl мел дийнна хlамаш — болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце ерригача союзна республикай къахьегамхоша шоай ев ца кходеш къахьегарах, дерригача халкъо шерра доаржаленна социалистически яхьах хьахинар. Кердача низаца белгалбаьлар Советски Союза Коммунистически парте кулгалдуи лостам телен лоархlам, боахама культуреи дегlаккхулара декхараш толаме кхоачашдайтар духьа советски халкъ оарцагlдаккхара цо чаккдоаха дукхача тайпара организаторски политически гlулакхаш.*
>
> «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам деглабоалабара керттера лостамаш» яхача парте XXV съезда оттаьча КПСС ЦК проекта тlара.

КОММУНИСТАША ДlАДЕХАРИЙ — ХАДДАНЗА ТЕРКО

ГОРОДА ерригача 618 партийни организаце отчеташа хоржамаш чакхлаьнад. Уж собранеш чакхъяьлар коммунисташа хьинаре дакъа лоацаш. Из сий баьхьа цlаш лар — вай мехка КПСС XXV съезда кийчо елга шерра дlадоладенад. Цу гlулакхо а. хlаьта иштта «Тамбовски областной партийни организаце критикен самокритикен малагlча хьале тlа яь» яхача вайна боазача соцамо а шоай белха кlоарга критически анализ е эзнга кхетадеш болча парте членашка корта бола къамаьлаш дайтар шоай собранешка.

Производства эффективность лакхъеча, коллективай членашта коммунистически кхетам лучаш, шеко йоацаш, шоаш дакъа толамаш белгал а доахаш коммунисташа хьегучадоахар кхоачамбоацдераши вайда эцанза йола резерваши, производственни социально бытовой проблемаш, парте чурча белха формаш а методаш а, идеологически болх толбара тlеерзаь предложенеш тийлар.

Партийни комитеташ, партбюрош, юкъхьанцарча парторганизацей секретараш доккхарийла бе цу ерригача замечанешта, предложенешта кlоарга анализ а яь цу хьакъехьа эша мероприятеш оттае, администрацена цхьаби хьа кхоачашъелга lалашде.

Дуккхача парторганизацешо хlанзле оттаьй цу тайпара мероприятеш. Толамца кхоачашъю коммунистий предложенеш А. Шерипова цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе. Парткомо октябрь бетта чlоагlъяьча плана юкъеяхийтай уж. Цун хlара пункт кхоачашъелга тlадаьлад боахаме хьаьст - къьастача кулгалхоштех коллективе лоархlаш болча партийни активисташтех.

Слесара ноь. Двабашавле дlадаьйхадар къахьегама овсарле лекхъар духьа бытови хиле участке белха процессашта механизаци автоматизаци яра деш йола балхаш сихде, аьнна. Парткомо декхарийла дьа завода керттера инженер ноь. Иванов цу участке ду балхаш 1976 шера I квартале чакхдаьха доахаргдолаш кхы тlа а де эшар делга lалашде.

Участка начальника ноь. Плохова собране дувцар бола ритмичаъ хьабара подъездик лаькъаш ца хиларо чlоагlа вовкъарле ю, аьнна. Директора заместителе ноь. Синкович керттерча механика ноь. Иванова тlадиллад 1976 шера из гlулакх кхоачашдаь даккха, аьнна.

Цу тайпара мероприятеш 30 гаргга юкъеяккхай парткомо коммуниста дlадехараш кхоачашдара оттаьча плана. Хlаьта уж кхоачашдара духьа хан низи эшаш доаца гlулакхаш сиха вlаштlехьдоахилга lалашду. Иштта, оператора ноь. Павлова заводский транспорто болхлой дlа-юха ккуйларен буфети столовий эшачунца lалашъяран гlулакх эсала кхоачашдарах лаьца къамаьл дир собране. Из кхоачашбоацар сиха дlадаьккхар кулгалхоша.

Бакъда, массанахьа е йоагlаш йола йоакхо яц хало ца еш сиха чакхдаха йиш йола гlулакхаш хьем ца беш кхоачашдаь дахара. Иштта, масала, «Терек» яхача производственни объединене собране коммунисташа айдаь дувцар пхьайолча участкашка лерттlа къахьегама хьалаш дац, яхаш. Цхьадола кораш кизга бlалгаш доацаш, наlараш еда цехашка лостам боацаш хьалара теркам тlаозар цар. Чакхдахара дукха рункъен хан эшаш доаца уж гlулакхаш кхоачаш на деш дийна да дlадахийтар обьекченне. Тlакха лакхе латтачу

партийни органаша цlаькхаза а из шоашта дагалоацийтача мара ремонт е болабаьлар яцга.

Коммунистий критика цу тайпара лоархlам белга эlалла да йиш йолчи дац. Цу хьакъехьа цlевхешта бегз бакха бовгlа цу собране хиннача объединенсе генеральни директорах ноь. Арсенокаха хьакъа йулгалхоеха, хlаьта иштта уж цу гlулакха оарцагl ца боахаш lийнача паркома секретарах ноь. Катковах.

Городе Старогрознески бурулецтача балхий управлене партийни организаца йоагlа а йоагlаш дикагlа рех лоархlаш я. Кхоачам ба цу коллективо 1 шоло пятилетка ханал хьалха кхоачашъяраз рапорт денашлага белгалдаьккхача. КПСС XXV съезд болх бе йолалуча денга кхоачаш йлаьах совгlа 460 метр буруь тоха, 1 миллион сом пачхьалкхен ахча кхоле дахкар тlанйна хьинаре къахьегна ба уж хlаьш.

Бакъда, УБР коммунисташа шоай отчетно-хоржамий собране дукхагlа теркам тlеухийтар доаха лисарашта болх кхы а овсаргlа баккхе вовкъарле еча гlулакхаштех. Укхаза а, кхыча коллективай партсобранешка санна, тайп-тайпара кхоачамбоацараш гlолаташ хьегучадоахар. Царех аьдараш дукха дах чаргагlа баьха йlаьхача хана дукха ию тlабахийта кхоачашде деваш дар, хlаьта вожаш хайра хало е эзаш дацар.

Кулгалхоаш парткоми кlезиг-дукха тохаелча сиха кхоачашде йиш йола уж гlулакхаш чакхдахара лаьрхlа мероприятеш оттае еза аьнна лестац. Ма-дарра аьлча, цар ханакхьа йоакхо йой сила коллективе дулургдолаш хlамаш дя уж. Хlаьта шоаш из декхар мишта кхоачашду аргlянарча собране е листовка-молнеца парте членашке дlахайта декхарийла ба уж.

ОТЧЕТНО - ХОРЖАМИЙ собранешка, конференцешка коммунисташа шоай коллективай низацца кхоачашъйолургйоаца замечанеши предложенеши тийлар. Парте райкомий, горкома, кхыча городской организацей ведомстваши йоакхо эш уж чакхъяхара. Парте горкомо кlоаргга техкай уж сигналаш, хlаьта уж кхоачашъяра де мел эшар дергдолаш а я. Тlаккха тlехьа а ца йоахаш сихи кхоачашъе йиш хиннараш хlалале чакхъяьлай, камараш теркама кlала лоттаю.

Собранешка къамаьлаш дьь дукхача парторганизацешкара коммунисташ города цхьайолча улицашка, скверашка, паркашка, общественни зданей йошка бийсан сердал хилац яхаш леткъар.

Парте горкома отделоша эгтара хьалха из гlулакх городе мишта латт хьожаш тахьхар. Иштта, ЗФ 1 йола микрорайон, Старопромысловски района 50 гаргга йола улицеи переулкеи, Заводской районе — 10, Ленинскии Октябрьскии районий цхьайола улицаши переулкаши бийсанна сердал йоацаш юсаьга гучадаьлар.

Цу хьалъехьа оттаь порядок телхаа еш шоай цlен наlарашкей коашкен сердал хулта lалашдац шоай доалахьа цlенош долчар. Саг атта бийсан дlа-юха вахара, из сапаргlата хилийтара чlоагlа новкъарле еш хlаьна хьарал совгlа зуламаш дара, общественни порядок телхаяра, транспортега аварен яйтара латтуо бола хьалха хьацу сердал ца хьича.

Иштта тохкам беш хьагульача материалах де дезараш дувцаш совещани йир парте горкоме райисполкомий председателашца, горисполкома службай болхлоша, горэлектросетей милицей сотрудникашца. Лоаманча хана сердал ца хиларца хьагучадаьха кхоачамбоацараш дlадоахилга хьадийхар царгара. Цул тlехьагlа итт ди даьлча дь даьначох дьаца хожаш хьаьха доладелар парте горкоме. Хlаьта [redacted] болаш болча сердал телача боахама капитальни ремонт е езаш хиларах предложенеш а тийлар йоттигашкарча болхлоша.

Керда хержача парткомаша, бюроша, цехови парторганизацеша, партгруппаша, цар секретараша хадданза шоай теркама кlала лоаттаде деза коммунистий предложенеш, замечанеш кхоачашъяра гlулакх.

Из пlаькхаза а белгалдаьккхар города парторганизацеша отчетно-хоржамий кампани чакхйоаккхилга йистедаьккхача дукха ха йоацаш хиннача XX городской партийни конференце. Коммунистий предложенеш, замечанеш кхоачашъяра оттаь мероприятеш вахаре мишта чакхйоах хьожаш шоаш доаттаду тlахьожам чlоагlбе декхарийла я партийни органаш, цу хьакъехьа лаьр дlадовзийтаж парте членашка собранешка хан-ханнахьа довзийта делга lалашде деза.

Ма-дарре аьлча, парте горкома отделашка хlанз мероприятеш уттае йолаяь городской партийни конференце гlаьлашка дагар тийнеи делегаташа президиуме хьачуеннеи критически замечанеши предложенеши кхоачашъяра.

Парте горкома перспективни плана тlа оттадаьд города коммунистий коллективашта дьалхашка XX партийни конференце социни, КПСС члений критически замечанеши, предложенеши кхоачашъяра хьакъехьа горкомо отчеташ телга.

Ховш ма-хиллара, партийни организацеша общественни организацей, цу дакъе комсомола а, гlулакхашта лостам тийна ца lеш цар болх лерттlа вlаштlехьбаккхара кулгал а ду. Цунна дувзадена ца хьсадна далац вай дукха ха йоацаш комсомольски организацешка чакхйиннача отчетно-хоржамий собранешка ВЛКСМ членаша дlадийхараш кхоачашдара де дезараш а. Цига а кхувш доагlача тlехьенна кхетам лулга тоадара тlаерзаь, къьастта боахама кулгалхоштен административни органаштен, кlезига шашар тайп-тайпара предложенеш, критически замечанеш. Цу дакъе шоашкара доагlар дииза ярго юкъхьанцара партийни организацешан КПСС райкомаши. Цар даим шоай теркама кlала лоаттаде деза бераштен кхувш боагlараштен дешара, болх бара, культурно салаlара эша хьалаш хьадара новкъарле еш мел дар дlадоаккхилга мишта латт.

Нийса хургла, нагахьа санна юкъхьанцарча партийни организацеша, парте райкомашка хаст-хаста кулгалхой отчеташка ладувгlе, цар производстве а балха хьалаш вlаштlехь доахача а нийслу кхоачамбоацараш дlададара коммунисташи отчетно-хоржамий собранешка дlадехаш хиннар кхоачашдара мел йоакхо ю хьажар духьа.

Цу деша тlахьожам хоаттабеча дукхагlа юкъеоза беза партийни активисташ, халкъа тlахьожамхой, хlаьта ишта цу гlулакха белхтоххаме йола кхыйола органаша организацеши.

Партийни организацеш декхарийла я коммунистий критически замечанеш, предложенеш, замечанеш кхоачашъеча беш бола болх парте членашка лерттlа дlабовзийтара кепайоазонах, радиох, гойтора ягтанех шерра пайда эца.

Е. ПАВЛОВ,
КПСС Грозненски горкома организационни отдела заведующи.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Нохч-Гlалгlайче вай мехка къьхагlйолчу мехкдаьтта районех цаl я. Пятилетка тlеххьарча шера дахха хьалхарча ах шера республика мехкдаьтташош 4887 эзар тонн «lаьржа доши» даьккхад, планагlа лаьрхачул дукха дукхагlа.

* * *

Кердача пятилетка шерашка республике дикка детlаенай мехкдаьтта чакхдоаха, мехкдаьттахимически, машинайъер промышленность. СССР-е дуккхашха кайогга хьалъеьй газ чакхйоаха предприятеш. Царех а Грозненски Вознесенски газ чакхйоаха заводаш. [redacted] ер шерий В. И. Ленина цlерагlа Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод. Н. Анисимова цlерагlа Ново-грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод. Октябрьски Революце орден делаь «Красный молот» завод, «Трансмаш» завод. Укх шера болх бе йолаенный Нохч-Гlалгlай цементни завода шоллагlа apгlа, А. Шерипова цlерагlа Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керда кхо установка, хьалъеча латт Къилбаседа-Кавказски синтетически каучука завод.

* * *

Парте XXV-ча съезда сийна яьржача социалистически яхье доккхий толамаш а доалаш шоай кхо шера задани ханал хьалха кхоачашъяьй цхьайолча промышленни предприятеша. Дог гlоадоахь толамаш даьхад СССР 60 шу дизара цlерагlа Грозненски химически комбинатa коллективо. Цо вай республике эгтара хьалхарчарна рапорт деннад укх шера план кхоачашъяр [illegible].

* * *

Иштта дика къахьийга гlишлошъераша а. Иттагlча пятилетка чотагlа болх беш я Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управлене СМУ-7, механизаце управлене, «Союзпромвентиляци», «Монтажтермоизоляци» яхача трестий управленей, «Чечингсельстрой» треста ПМК-ий коллективаш.

* * *

Мислагlа пятилетка республика юрта боахам специализаце производство интенсификаце лаьрда тlа баккхара шерра хилар. Цу юкъа юрта боахам дегlабоалабара 400 миллион сом хилла ахча дакийтад.

* * *

Боахачашта юкъерча кооперанце ларда тlа хьаьй йоаккхий хьайбаш леладу предприятеш, комплексаш. Цу тайпара комплексаш йолаш я Грозненски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински Шелковской районашка. Укх шера болх бе йолаенный 50 эзар котама лаьрхlа «Кавказ» яха коатlара оалхазараш леладу фабрика.

* * *

Пачхьалкхенга алат деккара пхе шера планаш тоашица кхоачашъяьй Ачхой-Мартановски, Шелковской, Шалински, Ножай-Юртовски, Ведениски районий боахамаша. Плана совгlа тайп-тайпара юртабоахама продукци яьйхай Советски района лоамар боахамаша а. План 110 процент кхоачаш а еш 1870 тонн генараш декхар пачхьалкхенга укх шера Назрановски района лаьтта лелаераша.

ДУНЕН тlа эгтара кьелзаре социалистически мохк чурча а ерахьарча а моастагlаз лорабеча, кердa а ираза а вахар хьалдеча, Сийлахь-боккхача Даймохке тlам тlа фашизам эшавеча, тlема болабьэнна боахам юхаметтаоттабеча, дегlайна социалистически общество хьалъеча, таками коммунизма материально-технически боре хьаккаллача советски халкъо даьхеи доархlам йоа цар доаггачча доаккхий тоамий керда латт зоамсии доттагlал.

Цунна дувзаденна, цо хьаьалле да хlара советски халкъа тахане кхьаза вахар, цох тийша а кхы а кхьазагlа хургйоле цун кхоане. Из дика бlарга гу Нохч-Гlалгlайчен, къьастта мехкдаьттанна города Малгlабика историга а вахарга а хьежача хьаъарча пятилетка шерашка берригача махка ноткъостал хьаьхьад Малгlабике мехкдаьтта керда районна. Дуккхача къамех болча къоначи города мехкдаьттехоше хьинар кхо ца деш болх баьб Сийлахь-боккхача Даймехка тlема шерашка фронта эша доаргор луш. Ленина орден а луш лакха мах баьб Даьхено цар къахьегама.

Тахан а Малгlабике цхьа декал санна барт болаш бахаш коммунизма хьалъеча хьинаре декъа лоацаш ба 30 совгlа къамех бола нах. Городе цхьа цаl коллектив эц къахьегаш тайп-тайпарча къамий вицалел боацаш. Цудукхье сона чlоагlа дог раьза хилла дувца лов цар беркатеча гlулакхех.

Города йоккхагlйолчарех я бурув тохача балхий управлене коллектив. Вежарий санна барт-цхьоагlа йолаш, вlаши гlоновзостал деш укхаза къахьегаш ба гlалгlай, нохчий, эрсий, украинцаш, белорусаш, чергий, хlирий, гlумкий, гурий, татараш, кхыча къамех бола нах. Интернациональни коллективо дикача толамаща чакхдаьккхад мислагlча пятилетка йистейоале шу. Ханал хьалха кхоачашъяьй бурув тохара план. Тийрча-дукъе тlеххьашкахьа мехкдаьтта доалле керда моттиг гучаяьккхай, валаннинен [redacted] тlоананга мехкдаьтта долга хьегойташ массехк скважина буруь тохад. Цхьабакъда кты а чоалхенегlен базитоккамегlен да дlахо йодаче хене бурувдеттараштa хьалхашка латта декхараш.

Ханал хьалха укх шера 16-ча октябре мислагlа пятилетка кхоачашъяьй Малгlабикерча мехкдаьттахоша. Цул тlеххьагlа хьойогlача хана дукха эзараш тоннаш довгор даннад цар Даьхена.

Мислагlча пятилетка декхараш ханал хьалха кхоачашдьараштa юкъе я Вознесенскерча газ чакхйоахача завода, Ачалкхерча минеральни хий кийчдеча завода, маьлх ееча завода, «Малгобекмежрайгаз» трест, автотранспортни предприяте, «Алханчуртский» совхоза, кхыйола а коллективаш.

Дингаре-денга тоалуш йоагlа мехкдаьттахой город чоа а. Укх пятилетка шерашка хьалъь а дьнна болх бе йоланнай Малгlабике дукха лоархlаме гlишлош. Царна юкъе я маьлх ю завод, асфальто-бетонни завод, центральни котельни, 600 сага лаьрхlа мел эша кхоачам бола культура Дворец, цаl Малгlабикен вож Инаркъен шинъ юкъара школа, горисполкома горкоми чуйола цlа, 18110 квадратни метр кая чубаха цlеношташ, иштта кхыйола гlишлош.

Малгlабике бахача нахаа алхха шоай низаца вlаштlехьдергдацар иштта толамаш дата. «Йоша йоаша йоша, — тхьам бола хьа дие, — оалаш да вайнахко кица. Из чlоагlа нийса а да.

Цу хьакъехьа Вознесенскерча газ чакхйоахача заводах йоаца дувца лов сона. Баралгlа пятилетка чакхйоалача шерашка хьалъь дьнна, укх пятилетке бизза шин болх дlаболабаь лерхlа мегаргйолаш я иа.

Малгlабике газ чакхйоаха [redacted] завод хьалъеш оттаь оборудовани вай мехка тайп-тайпарча мlинигашера ена, эзараш бела советски нахъа дакъа доалаш я. Масала, укхаза оттаь компрессораш Пензера, Москверча, Горькерча, Ереванерча заводашка хьаь я. Малгlабике завод хьалъеча насосаш яхийтай Волгоградера, Белоруссера, Туркменера, турбиш — Череповецан заводера, йоахаш-дlа-эьа тела аппараташ — Украинера, Башкирера, Эстонера, Азербайджанера, Латвера, иштта кхы дlаво я.

ОАГlУВ ХЬАЛЛАЦА ДОТТАГlИЙ ХИЛЧА

«Керда завод хьалъеча, цуй бола вlаштlехьбоаккхача вежарий сане новкъостал деш хиннаб Москвера, Ленинградера, Куйбышевера, Бакура, мехка кхыча городашкара гоезенчаш. Иштта цар гlо дьаьд юкъарча заводах эша болхлой кийчбеча а.

Тахан Малгlабике толамегlа йолча предприятеш цаl я Вознесенскера газ чакхйоаха завод. Тхьо совгlа долча тайп-тайпарча къамех нах бе укхаза болх беш. Советий мехка тайп-тайпарча мlинигашкарча вежараша даьча новкъостале дикане гlулакхаща жоп луш, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш, завода а города а сий лакха доаттадеш хьабоагlа из интернациональни коллектив.

Ханал дикка хьалха, укх шера 27-ча октябре кхоачашъяьй газ чакхйоахараша тайпарий продукци арахецара пятилетка 7800 эзар сома мах бола продукци ехкай пхе шера планел совгlа. Дуккхача махка хlамаш, энерги, довгор кхоадаь. 40 эзар тонн газех даьккха бензин деннад Даьхенна.

Дуккхача адресех дlайода завода продукци. Газах даьккха бензин дlадахийт Азербайджане, Волгоградски областе, Грозерча заводашка. Вай мехкарча тайп-тайпарча областешка кхачаь ца lеш, Итале, Чехословаке, Польше, Венгре, гьмарча Кубе кхоач завода болешна кийчдаь мехкдаьтта. Къилбаседа Кавказерча теплостанцей а бахача нахъа а хьматаш lалашду заводо кийчъеча газо.

Иштта дувца йиш я Малгlабикерча мехкдаьттахоех, бурув деттарех, транспортникех, гlишлошъерех, кхыберех. Лоаца аьлча, тайп-тайпарча къамех болча вежарашкара оза ца луш новкъостал майрра тьехцаш, шоай дар кхо ца деш царна дlалуш ленински доттагlала законех бахаш я къахьегаш я ба Малгlабикера къахьегамхой. Дикха кхаз да эшача оагlув хьаллаца тешаме доттагlий хилар. Уж вай советски мехка хlара халкъа [redacted] а ба.

Уж къахьегамхошта дlадоазийтаж, цар интернациональни а патриотически а синкхетам лакхбеш, тайп-тайпарча формех пайда а эцаш, дукхача лостамех болх чакхбаккха районе партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, Советий исполкомаша. Из болх белгала шербеннаб КПСС Нохч-Гlалгlай обкома Х пленумо кхинначул тlехьагlа. Берригача кхетама балха керттера декхар района, города, хlара коллектива хьалхашка латта боахаме а политически а декхараш толамца кхоачашдара Берригача къахьегамхой оарцагlбоахилга хилар кхета а деш, идеологически болх дlахо тоабара кlалда луш къахьега лаьрхlа да тхо.

Берригача советски нах а санна, Малгlабикерча къахьегамхоше дег тlара къобалдеш тlаьц КПСС [redacted] декабрьски Пленума соцамаш, «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам деглабоалабара керттера лостамаш» яха XXV съезда оттаьь КПСС ЦК проект.

Е. ЯНДИЕВ,
Малгlабика горисполкома председатель.

Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управлене СпецСМУ-10 бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латтаьа шоай пхе шера задани эгтара хьалха кхоачашъеьчарех я ноь. Цечоева кулгалду монтажникий бригада. Цун керттердар да бригада гlишлошъераша шоай къахьегам кхетамца вlаштlехьа а боккха хьинар кхо ца деш болх бар. Доаха фоллаш тlа-тlа хинагlа хилийтара боахача нахера да кхьа lелал санна барт тайпа дукхача къамех нах бригаде хьахьеташ хилар. Дикагlболча гlишлошъерех лоархlаш ба Мавехин Юрий, Аушев lаьла, Касимов Николай, кхыбараш.

СУРТА ТlА: монтажникаш Ю. Мавехин, l. Аушев. Н. Касимов.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА!

ЯХЬА КЕРТЕ ЛАТТАРАШ

О АЛАШ ма-хиллара, атта дац цхьа толам баккха, иза а иэтткъалагIа да карагIдьынар дIачIоагIдеи тIа-тIа дегIадоаладеи. Иштта болх беш я СССР 50 шу дезара цIерагIча Грознеиски химически комбината коллектив. БархIлагIча пятилетке а укх карарча пятилетка шерашка а вай республике меттел мехка мехкдаьттахиме предприятеша юкъе а хьалха латташ хьайоагIа из предприяти. Из бакъдара кхоачам ба 1971 шера денз цар коллектива кхойттаза кьалхара моттиги мехкдаьттахимически промышленноста Министерства профсоюза ЦК-ан карара кара тела Цlе байракх яьхалга белгалдаьккхача. Цу сий долча коллективa цIи пятилетка дIайоллаеннкача хана денз республика Сийлен Доска тIа йоалл.

Комбинато кийчъю продукци Нохч - ГIалгIайчеиеи беррига мехкеи яза ца Iеш доазол дехьарча пачхьалкхенаша чIоагIа хоатташ я, цудухьа заводской марка сий лакха лоаттадеш ба химикаш: яйсларIча пятилетка шерашка цар арадоаца продукце ялх тайпанв пиччахьалкхеп дикаля Знак енийй, цу дакъе предприяте кийчъеча продукце боараме ятара йоккхагIа йола моттиг дIалоацача синтетически этилоаш спирта а луш. Мехкарча кхьна предприятеша чIоагIа хоаттеш дола шоай политилен тIехника хилийтара къовсам лоаттабеш я хIанз цар коллектива.

Укх шера 16 августе химикаша цIаьхха а толам баьккхальга хайра республика къахьегамхошта. Цу дийнахьа цар коллективо рапорт делар товари продукци арахецара пхе шера аллани кхоачашъярах. Цу юкъа йоагIачуд 13,1 процент дуккхагIа айнаь къахьегама оьсарле. ХIаьта из дектар укхаза кхоачашдаьд керда мощносташ белки юкъе а ца йоалйеш дуккхьал производства интенсификаци яра чотах.

Из деррига хьехиндал комбината администраце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша хьалхенка латта дехкараш кхоачашдара къахьегамхой, инженерно-технически гIулакхашкара нах оарцагIбоалаш, уж творчески шоашкара инициатива гойташ болх бе Iомабеш хьинаре къахьегар бахьан долаш. ХIаьта дика гIулакхаш дIадоладеча юкьиген уж чакхдоахачен даим ахар сапца хьалха латтараш коммунисташи комсомольцаши ба. Цар вIашгIехьйаьннад шоашкара даим дика хьохкам гойтарцв коллектив керттера дехкараш кхоачашдара тIаерзае а шоашта гонахье кхочке е.

КПСС ЦК (1975 ш.) вордески Пленум чакхйоалдаше а мехкарча коммунистий форума сийна кхы а доккхагIа дола дехкараш тIаяйнар химикаша. ХIаьта «Парте XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара социалистически яхь йоаржаярах» бола КПСС ЦК сопам арабаьиначул тIехьагIа цIаьккхаза а шоай кхоачамашкея торонашкеи хьежар химикаш. тIаккха ремонтно - механически цеха слесарий бригадира коммуниста Сафонов Александр Васильевича, цул бригадерча В. И. Наумова, КИП электрослесарь Серднюков Юрий Михайловича инициативагIа, керда дехкараш тIа а яцаш, къахьегама совгIаташ кийчдара къовсам боаржабир коллективо. Цу хана ше дешиа доаш а гIулакхаца кхоачашдеш хьайоагIа из. Укх шера планал совгIа хIанзале 3 миллион сома мехьа продукци йоахка карагIдаьнийд химикий.

Уж толамаш даха аьттув баргбацар коллективна, нагахьа санна Iилма - технически прогресс сихъара, производство тоаярен интенсификаци ярен, кийчъеча продукце дикал даккхара, наха къахьегамаш садоIамен хьалие хьадара дешаш парткомо даим шиз балха юкъмоттиге лоаттадаь деларе. Уж гIулакхаш каст-каста духа цехови партийни профсоюзни организацей собранешка. ХIаьта керттердар шоаш цу хьакъехьа тIаййю решенеш кхоачашъеза Iалашду укхаза.

Коммунистий хьинарах, цар гIулакхех къонахь доI хьоа ца дича даланцай комбинатера хIара шоллагIа вола парте член рационализатор хилар. Из лоархIаме болх чакхбоаккхача шоашкара хьохкам гойта ца Iеш мугIарерча къахьегамхой творчески уйлий совахьера, кердалар дийкхоларие болие цар безам совбаккхара йоалдо ю цар.

Пятилетки дIайоладеннача хана денз рационализаторствахи изобретательствахи предприятена хьахарне экономически пайда 8 миллион сомал тIех ба. Комбината цхьаболча болхлоша РСФСР-а, Нохч-ГIалгIай АССР-а заслуженни рационализатора цIи делаю. Царех ба А. П. Литвин, А. В. Кудринский, Н. П. Сафонов, А. А. Слинченко, Р. А. Тихомирова, И. Д. Шевликов. Укх тIехьарча хана цу цIи кеза болча новкъосташна а къовсабала низ дIакхоачаргбола кердадар хьахколлаш бола итташ говзанчаш хьалкхийнаб укхаза.

Масала, коммуниста Костюченко Александр Николаевича вIаштIехьдоал шийй производствении гIулакхаш, центральни лабораторе парторганизаце секретара дехкараш толамца кхоачашдарал совгIа хьинаре рационализаторски болх бе а. Пхи шу гаргга йолча хана цо ениай 72 рацпредложени.

Иштта, производстве а общественни вахаре а шоашкара даим санна дика гIулакхаш гойташ ба Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалераш коммуниста. Масленников Геннадий Андреевич — № 15 йолча цеха вокккхагIвола аппаратчик, Мазаев Iаьла — № 16 йолча цеха вокккхагIвола аппаратчик.

№ 132 йолча цехе керда грануляторащ арахеннаьа царадерзадар духьа реконструкци еш латт. Из доалдаме дехкар кхоачаш деча хьинаре дакъа лоацаш ва слесарь Ахмурзаев Ширвани. «Къахьегама Сийлен» орден енна ва чIоагIа оарцагIвоалаш ва коллектива хьалхашка неазткъала дехкар эттача. Пoлнэтицеп арахеваче пар цехо укх пятилетке из маьлера продукца кийчъелга 76 процент лакхдар Iалашдеча кIезига дакъа лаьцадац Ширване в. Шийна тIадиала общественни дехкар а тешаме кхоачашдеш ва из.

Химикий коллектив дукха ха а дикала яр санна кастта дIайоалаургйолча иттлагIча пятилетка эшаш йола ларда кийчъяра уйла еш йола. «Продукци дукхагIа кийчъяь ца Iеш из дикагIеи дарегIеи арахеца» яхача девизагIа делаеш йола яхь шерра яьржай предприяте цехий, бригадий, участкий къахьегамхошта юкъе.

Парткомо, профсоюзнии комсомольски организацеша тIатеIIа къовсам лоаттабу социалистически яхьах хьахулар ди тIехьа доккхагIа хилийтара. ДиьаагIа шу да укхаза «Профессех толашагIвар» яха цIи яккхара тIехьара болам баьржа, хIаьта дуккхагIбола инженерно - технически болхлой къаьстта оттаьь творчески планеш йолаш ба.

Коллектива кхоане, из дегIаара перспективаш дагара йоалаш боаца комбината кулгалхойи партийни организаци хIанзе а йоаккхо еш ба шоай когаметта дIаоттаргйола керда болхлой ноахале хьалххеяра. ХIара шера профессионально-технически училищашка дийша баьле комбинате балха уатт итташ бола кагий нах.

Цу тайпара духхьашха балха баьхкараш даим кадрови болхлой бIаргIала хургбола гIулакх Iалашдаьд укхаза. Шоай лоIамагIа наставникай дехкар хьатIайийца кхоачашдеш бола нах чIоагIа лоархIаш ба коллективе, цудухьа шоай гIулакх безам ца эккхаш делалу цар. Иштта вокккхагIчар новкъосташи йолкхоцеи укх тIеххьарча хана шоай балха дIашаьрбенна, професса езаенна, коллектива юкъарча вахара чубенна бола кагирхой ба тахан предприяте хIара цехе.

Хьаэпаргьа вай № 17-18 йола цех, Дукха ха цу комсомолка Мериева Лейла укхаза къахьеги йолаенна. Балха ухара хьалхарча дийнахьа денз хоьалар цунна шийна тоахаьбарв воккхагIбола новкъостий эшшача минута гIо де кийча болга. Цу гIулакхо къонача йиIий низ совбоахар — сиха ший балха дехкар карадераздаь яьпа из хIана дика специалист лоархIаш я. Иштта, лоацача хана шоай балха моттиге дикза доал деш дIаяттар Белоусова Люда, Коренькова Рая, Новоселова Татьяна, дукха кхыбараш.

Химикий коллектива шийна карагIдаьиначоа кхоачаезбаь Iе йиш йоалиата дика кхетадеш я. Цудухьа теркам тIабахийта «1976—1980 шеразнна СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК XXV съезда оттаь проект Iомаеш, шоай производство дIахо дегIайоалаяра йола шоай планаш цу тIа мехкдаьттахиме промышленноста хьалхашка оттадьча боарамашца юваш, уж тIехкхоачашдара кхоачамаш лехаш я цар коллектив укх деношка. Цу гIулакха тIаберзабаь болх беш ва укхазара 180 агитатори политинформатори.

С. МАЙСИГОВ.

Даим наха юкъе

Бархl шу хьалха Грозненски районерча №3 йолча совхоза отделене доазон тIа вIашагIъедлар «Юбилейный» яха совхоз. Цу боахама юккъанцара хаддиаш дIаяллиза яр цига Баркинхоев Умат-Гире Борис парте райкомо партийни воналаала харжа нерапьча хана. Из дар 1970 шера.

Хьалхарча деношка деиз макха незавеллар хура-сонта вовца, хоза иэь-сибат дола даим балгIа ятара халагIча моттига хилар гIертаиш наха дика тардуш вола зIамига саг.

Из деррига а духхьал цун шийй дикача оамалах тIайпад Iацар. Цига балха валехь парттийни кулгалдара опыт йоацаш хиннавале а юрта боахама гIулакхаш духхьашха доазаш варар из.

1965 шера декабрь бетта Нохч - ГIалгIай республикански агрохимлабораторе агрономалла болх бе волалу г. Орджоникидзерча юрта боахама института студент-заочник вола Умат-Гире Борис. Шийй балха дехкар тIехдика кхоачашдеш хиннача цо 1969 шера вуз чакх а яьнна Iилмако-агроном яха специальность а луш «цIе» диплом хьанйгар. Iилман совето сопам бьбар из институте вита дьина, бакъда шийй балха практика кхы а кIоаргъе лоиш хиннача къонача специалиста къаста тигамдар даьттан беркат кхедараш цара.

Ма-дарра аьлча, керда вена парткома секретарь эшаш йола практика, низ, политически балхацара безам шийца болаш вар. ХIаьта цу тайпара кулгалхой чIоагIа эшаш бар кердача боахама.

Цхьаькха цхьа хIама а да лоархIам бе безам — совхоза директор Витушев Халит Мацаевичи парткома секретарь Баркинхоев Умат-Гире Борис шоайла барт тайпеи боахама гIулакхаш еъестадеча даим яхар санна цхьан дагара болаши хилар. Из кхетаде доагIа уж шаккхе а боахама экономика дегIайоалаяра, наха пайда кхетам балара, болхлой дьаьтеро дIяра цхьатарра дегIадаш хилария.

Атта ди дIадоалийтац цар совхоза еррига балха участкашка ца кхоачаш, цига къахьегарашта духьалъутта халонаш эшаяра дьакъесьа нахапа цига ца боалаш. Иштта кулга хьадех цар шоай карарча кулгалхошкарен специалисташкарен.

—Нагахьа санна тхо Iуйрийна кьахаташ вIаштIехьдаха а царна кулгаш нэде хьелоре делахьа хаинаьща кхы хIама ца деш даьгIача а даргдалар тхо, — ахаш дувц Умат-Гире Бориса. Цудухьа дуккхагIдола кьахаташта наха болх беча моттиге кулгаш изделга чIоагIденна дIаэттад кулгалхой балха практике. Гучаьа, нах болча из деш хилча гIодат ца валара а ьиттуа болаш хIама долта хайнад нарна.

Укх пятилетке чIоагIа дегIабенаб бьинадарши кхедараш шура яккхараи специализаци еш бола вар боахам. Экономика уж шаккхе даьъа зене да, оалаш да. ХIаьта ах миллион сом пайда а беш чакхйоаккхаш латт коллективо иэслагIа пятилетка. 1972 шера денз хозрасчетах болх беш ба боахам, хIаьта «Консервплодоовощ» яхача объединене совхозашта юкъе эггара хьалха кулгалдара цехови структура юкъайоалдьй, хьай тIа кхедаь бьакадарна ца талхийтар цухьа уж контейнерашца тIкашна дIаккхуххьалга вIаштIехьдаь хьад.

Боахама экономика чIоагIъяра, цунна хьахула пайда алсамбаккхара, ма-дарра аьлча, специализации интенсификации яра гIулакха, хIаьта беррига кхетама болх из деххар кхоачашдара тIаберзабара даим йоахко еш ва парткома секретари цо кулгалду партийни организации. Ши-кхо шу хьалха боахама кулгалхой чIоагIа сагото еш бир цхьайолча тIехьюсача бригадинка латтача гIулакхий. Парткомо сопам бир цига агрономаш бола Гиреев Султан, Хусанов Ваха, Цагараев Рамзан вахийта, аьнна. ХIанз хьалха латтача коллективашта улув дIаэттий уж бригадаш.

Ди тIехьа чIоагIлуш йоагIа боахама экономика, цунна цхьана дегIаух нах шоаш а. Укх пятилетка шерашка совхозерча 13 сага орденаши медалаши еннай. Царна я Октябрьски революце орден енна звеньевая Байсарова РабиIат. «Знак Почета» яха орден енней РСФСР Лаккехьарча Совета депутаталла хержан йола бригадир Хусанова ПаьтIамат. Къахьегама Цlеча Байракха ордено накха сийрдабаькхаб парткома секретара а.

КIезига бац укх боахаме дегIа а баьнна укх тIехьарча хана бехктоккхамеча балхаш тIа бахийтараг а. Цара ба хIанз совхоза директора, парткома секретара дехкараш кхоачашдераш а.

— Кхы мел дар ца дийцача а кхоачаме ба цхьачарна царга дIахо дешийтар духьа наь къамаьлаш дагадехача а, — ахаш дувц, нов. Баркинхоева. Цу тайпарчарех ча1 ва хIанз бригадирашка болх беш Дагестански юртбоахама института кхоалагIча курсе дешаш вола Махамаев Юнаса Мукъаман.

С. ШАБИЕВ.

Хьайбай продукташ дукхагIа яхара хаддамаа къовсам лоаттабеш хьайоагIа Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза № 2 йола шурий ферма.

Пятилетка тIехьарча шера шура ыккхара цхьа бутт хьалха кхоачашъьй ферма хьайбаш лелидераша. Хьайбай продуктивность лакхъяра цхьана ферма специалисташа боккха теркам тIабохийт шура цIена хилийтара, цо шоаш ца йоалийташ урсе цунце дIаккхачийтара. Ши бутт хьалха ферме цхьа а хь бола ба йоалийтай пастеризацеи установка.

Из установка дика каста а нь цу тIа болх беш я Т. Арчакова даьнихача укх сурта тIара лаборантка Лоавван Валентина.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ХЬИНАР АЙДЕШ

П АРТИ, советски халкъ накъадоа КПСС XXV съезда. Цунна кийчо еш чIоагIа лакхдеккад политически къахьегамеи хьинар, шерра чаржай цун сийна йола социалистически яхь.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш тха района къахьегамхошта боахаме а культуре а дика толамаш даьлаз. Пачхьалкхенга дулх, фуаш, тха, генараш, сомаш боахара пхе шера план кхоачашъяьй. Дикаа толамаш даьхаз пятилетка тIеххьарча шера а. «Горец» совхозагара дIанйккхача деррнгача боахамаша рентабельно болх бир.

Из хиннад коллективай къахьегама дисциплина чIоагIъялар, дикагIа йола опыти социалистически яхь керда формашца юкъейоалаяр бахьан долаш. Из карагIдоалача кIезига къахьийгалац партийни организацеша. Керттерча участкашка хьалъег коммунисташа.

Практико хьахьокх парторганизацеи хьинаре болх беча толам боалаш хилар. Цудухьа КПСС райкома бюро, цун аппарат гIерт парторганизацешта новкъостал де.

КПСС райкома болхлой из новкъостал дара шо-шоай участкаш йолаш бе. Масала, инструкторий В. А. Гумаев — «Гехински», А. Э. Пальчик — «Солнечный», В. Х. Арсамаков —Мичурина цIерагIча совхозий партооганизацешта новкъостал деш ба. Цар шоай болх планагIа бу.

Балха тIа толам балар дуккхагIча даькъе парторганизаце секретарь боккха политически сакхетам болаш, хIама дика вIаштIехьдаккха ховш хилара латт. Цудухьа КПСС райкомо къаьстта теркам тIабохийт парторганизацей секретараш хьинар дола, де делар фуд зайка хургдола нах хилийтара. 1975 шера хержача секретарашта юкъе 74,4 процент лакхера, йисте клиза лакхера образовани йолаш ба. ХIаьта 9 секретарь кхь шерал совгIа партийни балха стаж йолаш а ва. Дуккханешта дика йоаз производство.

Бакъда цхьабараш партийни организаторски балха опыт йоацаш ба. Партийни балха опыт дIайовзийтара а хьехамаш дара а парторганизацей секретараштеи цар заместителаштеи лаьрхIа семинараш ю. Болх беш я партийно-боахама активна школа.

ХIара бетта парторганизаце секретара да хул. Юкхьаннарча парторганизацей балха а из тоабарах а лаьца цига къамаьлаш ду парте райкома секретараша, отделий заведующеша, инструктораша, советски органий а боахамий а кулгалхоша.

Масала, 12 декабре хилар парторганизацей секретарий семинар. Цига «КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара хьакъехьара парторганизацей дехкараш» яхаш яр КПСС РК орготдела заведующе доклад. Кагирхошта коммунистически кхетам балара хьакъехьа комсомольски организацеша бу болхи цунна деш дола партийни кулгали дувцаш дар КПСС РК орготдела инструктора Гумаева даь къамаьл. Партийни собрани кийчъдах, цун решенеш кхоачашъяра чьажарах дийцар цу отдела инструктора А. Э. Пальчико.

Цига шоай балха опыт дIайовзийташ къамаьлаш дир парторганизацей секретараша.

Иштта еча семинарех доккха беркат доал юкхьаннарча парторганизацей балха хьинар лакхдара, «цар болх тоабара, балха Iоалаь дикалар дIалоаржалара, пийслуш дола кхоачамбоацараш белгалдоах, уж дIаехара де дезараш къеттаду.

Ши шу хьалха «Сельхозтехника» районни отделене коммунисташа секретаралла хержар Мусаев Лаьча. ГIулакхаш дика доацаш хиларах парте райкома белгальаьккха коллектив яр из. Коммунисташ гIадат бовлалар из шоашта кулгалле оттаярах.

ХIанз цу парторганизаце балха цьинар лакхденнад. Цун 40 коммунистах хIоранвар партийни поручени кхоачашъеш ва, политически балха юкъе дика дакъа лоац. Хан-ханнахьа ю партийни собранеш. ХIаьта парторганизаце беш болча организаторски политически балхо дукха ца гоаш гIо дир коллективо производствени толамаш дехара. Техникана ремонт ярен фермашта технически гIулакх дарен 11 бетта план дика кхоачашъяьй.

Боахам тоабара, дисциплина а къахьегама оьсарле а лакхъяра, продукцега дIадоадар лоаклара дешаш хаддаиза шоай теркама кIал лоаттаду Мичурина цIерагIча совхоза парторганизаце.

Цу боахама коллективо республика ахархой тIаьхьийхаб КПСС XXV съезда сийна социалистически яхь йоаржаяра. Цу парторганизаце болхлой оарцагIбаьхар пятилетка хана хьалха кхоачашъяра, сентябрь бетта юкъе из кхоачам а йир.

Совхозе меттел кьмчахьа а йоваш я цу боахама коммунистий бригадирий Цуцаев Реввана, Умалатова Заза, доярка Алуева Тамара, кхычар цIераш.

Совхозе цхьаккха а лоархIаме гIулакх дIадоладац коммунистошна дага а ца боалаш, хIаьта дIадоладаьр юкъагIа а дитац.

Боахам дегIабоалабечеи культура лакхъечеи партийни организацей лоархIам лакхагIа ме хул, коммунистий мугIараш кхоталенагIа ме хул лоаклагIа хул коллективий толамаш. Цу тIа гIолла парте райкомо хаддаза йоахко ю парторганизацеш чIогIъяра, цар хьинар лакхдара.

Боккхача лоархIаме да коммунисташ мугIарегIа бола нах хилар. ДIаяхача отчетни хана парте хьайийцача нахах 66 процент болхлой, 71 процент комсомольцаш, 30 процент кхалнах ба.

Тха районе 46 юкхьанцара, 19 цеховой парторганизаци, 35 партгрупп я. Боккха теркам тIабохийт парте райкомо цар балха стиль а структура а тоаяра, хаддаза практически новкъостал ду царна, из дара оарцагIбоах парте райкома членаши кандидаташи.

Боахама кулгалдара парторганизацеша беча балха отчета парте райкома бюро заседане ладувгIилгеи из юкцилгеи практике чIоагIденна дIаэттад. Из деш цига гучадоала дикадараш вIашагIа а техе, дIадовзийт, царех балха тIа пайда эцара фу де деза дувц. Цох беркат доал.

ХIара парторганизаце гIулакх а хьинар а лакхле, шийна хьалхашка латта дехкараш цунга кIоаргагIа кхетадайта, уж кхочашдара теркам тIабахийта гIерт парте райком.

Боккха лоархIам болаш я партийни собранеш коммунистий политически сакхетам а цар хьинар а лакхдара. Уж кийчъяра а дIаяхьара а парторганизацешта гIо де парте райкомо шийй членаш, аппарата болхлой ухийт. Боккха теркам тIабохийт собранеш решенеш кхоачашъяра, уж кхоачашъеча тIахьожам лоаттабара.

ХIанз парте райкомо, юкхьаннарча парторганизацеша шоай керттера политически болх тIаберзабаьб къахьегамхошта КПСС ЦК декабрьски (1975 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК парте XXV съезда йола «1976—1980 шеращка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха проект кIоарга дIайовзийтара, КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара тIехьара социалистически яхь шерагIа йоаржаяра.

С. ЭДИЛСУЛТАНОВ,
КПСС Урус - Мартановски райкома орготдела заведующий.

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Пятилетка шерашка республике бахача наха IотIаккхийтай 67 эзар саг. ХIаьо Гудермесеи Малгобекеи городашка бахачул дукхагIа хул уж. ХIаьта хIанз НГIАССР-е бахаш бола беррига нах республике 1917 шера хиначул кхоазза совгIа ба.

* * *

Республике хьалдь доаккхаш латт 2000 моттиг йола цирк, дIахо хьалдеш да драматически театр, мехкдаьтта института дешара корпус, госуниверситета здани, быта цIа, троллейбусий депо, ши ду бассейн. Диь шерен итт беттеи нах чубаха 883 эзар квадратни метр цIенош хьалдаьд.

* * *

Укх пятилетке духхьал республика кооперативни торгоале системе гIолла дехка товараш дIаяхача пятилеткечул 279 миллион сомал тIех хул. Кооператораша цу юкъа юртхошка ехкай 4300 легкови автомобиль, 5000 мотоцикл, 31 эзар телевизор, 23 эзар холодильник, 28,4 эзар баракъаш дутти машин. Юрташка керда хьайийлдай 144 тика, 26 общественни кхачан предприята.

* * *

Пятилетка шерашка дикка даьбеннаб республике бахача наькъа дешара боарам а. ХIара эзар сага юкъе 361 лакхерен юкъерен дешар дийша ва, дешара тайп-тайпарча формашта юкъеваьа хIара кхоалагIа мел ва.

* * *

Республика культурни вахаре боккха лоархIам болаш гIулакх хилар Нохч-ГIалгIай пачхьалкхеи университет хьелляр. ЙэслагIча пятилетка шерашка цо кийчаьь 5,3 эзар хьехархо. ХIаьта цу юкъа республика вуваш чаккхьяьхай 10 эзар гаргагча саго, бархIлагIча пятилетке чаккхъеккхачул 1,6-зза дукхагIа. Республика Iилма-толама учрежденешка болх беш ва 2560 Iилман болхло, шоашта юкъе Iилмай 35 доктори 440 кандидати а волаш.

* * *

Республика халкъа боахама деррнгача доакъошка хIанз къахьегаш ва лакхера образовани йола 30 эзари юкъера образовани йола 40 эзари специалист.

Республика колхозашкеи совхозашкеи болх беш бола специалисташ укх пятилеткагIа кхозза тIаккхийттаб.

* * *

Лакхерен юкъерен образовани йолча специалисташта юкъе кхалнах 60 процент ба.

СССР, РСФСР, ЧИАССР Лаккехьарча Советеи моттигерча Советийи депутаташта юкъе 51 процент а 5 эзар кхалнах ба.

* * *

Укх тIеххьарча шин пятилеткагIа республика халкъа боахама керттерча доакъошка къахьегаш болча нохчеи гIалгIаех бола специалисташ 5-зза кхоачаш дукхагIа хиннаб.

НОВКЪОСТАЛ ДЕ МАССАЗА КИЙЧА ВА

МАШИНА цхьа оатхал тоаеш воал юккъерча дехьача дегIара къонах. Ше дечоа еррига уйла тIаллийта цхьаккха хIама зец цо.

«Ше дер цIенхаштта, тешаме,' наькъа ваьнача шофера хьовзам хилар ххера ца везаш ду Егиш Барсеговича» — яхаш цох МагIалбика автотранспортни предприяте воккхагIа волча механика, партбюро секретара А. Д. Арсинакова дийцар шеко йоацаш бакъхетар болх беш воаллачи цу слесарга - инструментальщикага хьежача.

Город Орджоникидзера воалаенна польски городе Любляне кхаччалца фашисташта духьал тIом беш хиннав из. Валара кхерам дуккхаза а тIаэттаб цунна, хала човнаш хинна кхозза - спиталашка хиннав. МоастагIчох Даьхе лораеш, гитлерошаша доал оттадаь хинна Малхбузен Европа халкъаш мукъадоалаш Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIем тIа майра дакъа лацарах Цlеча Байракха орден, медалаш еннай Аванесовна.

Вай мехка тIема Iаьржа мархаш тIаьххача, низкъалча 1941 шера Коммунистически парте мугIарашка дьлар Егиш Барсегович. Цу хана денз сий долаш лакха лоаттадеш делаю цо ленински парте члена цIи. ХIанз ше предприяте партбюро член хиларах тарра Аванесова доккха дакъа доац коллективa общественни вахара юкъе, политически кхетама болх бу шофераша юкъе. КПСС ЦК парте XXV съездага оттаь «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамий» проект дIайовзийт. Дуккхача къамех болча — гIалгIаех, нохчех, эрсех, кхычарех — шоай болхлой барти цхьоагIон хилийтара кIезига хIама даьдац цо.

— Тхо цхьан цIен дезал санна аIаши гIо - новкъостал деш, лоархIаш, Iамерла де, — йоах Егиш Барсеговича.

Коллективе цхьаккха а саг вац из дика ца вовзаш. Из предприяти йиллача хана денз цига болх беш хьавоагIа Аванесов, хIаьта автотранспорте цо болх бу шовзткъа шу гаргга ха я. ТIема шерашка кIезига никъ баьбац Аванесова машин лехкаш, дукха болх баьб цо мухь кхухьаш халкъа боахаме а. Машинах доалла цхьаккха оатхал яц цунна дика ца йовзаш.

Дуккхачарга кхьехад цу говзача специалистасара новкъостал. Цу къахьегама ветерана кIезига шофераш Iомабаьбац. Дас воIа санна безаме хьех цо къонача шоферашта. КIезига нах бац шофера говзал лакхъяра Аванесова гIо даь цу предприяте. Царех ба хIанз цига болх беш бола къона шофераш коммунисташ Коригов Салман, Тилик Николай, Хамхоев Салман, кхыбараш. Шоаш дика ца кхетача хIаман хьакъехьа цунца дагабувл шофераш.

Болх дика барах парте МагIалбика горкомо, горисполкомо, предприяте администраце енна цхьа ткъаьх грамота я Аванесовга. ИэслагIча пятилетка кхоалагIчеи диьлагIчеи шерашка цунна елар «Социалистически яхье котвоьннар» яха значокаш.

Иштта дика болх бу цо укх шера а. Дукха ха я цу коммунистически къахьегама ударника шийй пятилетка кхоачашъяь.

ХIанз шоай коллективе парте XXV-ча съезда сийна яржача социалистически яхье хьалха латт коммунист Аванесов Егиш Барсегович.

Ю. ЮСУПОВ.

СУРТА ТIА: Е. Б. Аванесов.
И. ПЛИЕВА сурт.

ТХА ИНТЕРВЬЮ

ГIАДВУГА ЭРГАЛОНАШ

Дог хьесташ дацар массехк шу хьалха Назрановски трикотажни фабрика производственни гIулакхаш. Къонача предприяте хаддаза кхоачашъяцар шийй плановй задаиеш, продукце дика ца хиларах маьлхьй доалар. ХIаьта болхлой а дукха Iацар фабрике, цхьадолча шерашка адамел дукхагIа хувшлора цун коллектив.

Цхьабакъда соахарча шера бIаьстта денз гIулакхаш тоадала долаелар. Цу хана денз предприяте планал совгIа хьа а ях чаьхала яьннай ах миллион сома мехьа продукци. Белгалдаьккха доагIа из еррига а хIама хьоп аьнна къахьегама оьсарле лакхъялара чотах хьаьнга. Тха корреспондент дукха ха йоашаш вIашагIкхийтта хилар Назрановски трикотажни фабрика директорца В. Н. Эльджеркиевайца.

Валентина Николаевна, юкъьана хьай болх иштта дIаболабе аьрхIар Iа?

Сона хетачох, дика кулгалхо йоккхача оркестра говзача дирижера тара ва. Цхьабакъда иштта «дирижерех» хила гIертар шийй «оркестранташ» дика бовзаш хила веза. Цулухьа эггара хьалха фабрикера нах, цар дагардараши хьашташи доаза гIертар со. Цул тIехьагIа предприяте керттерча специалисташца, партийни общественни организацей вокалашца дага а даьппа балха ши план оттайир оаха — тIехьа из доаккхаш де дезачуни гIулакх тоадечча дIахо де лерхIачуни. Царех хьалхарьар геттара лоаца яр, цхьан меттара даха дезаш дар производственни гIулакхаш, шоашта доккхий хIамаш карагIлувларгхиларах тешабе безар болхлой.

Болх нийсса вIаштIехьбаккхарца, къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъярца дIаболабир оаха из никъ. ХIаьта дукха ха ялалехьа из беркате болга гучадаьлар — духхьал цхьа бутт баьлча фабрика духхьашха кхоачашйир план, цу хана денз цхьа шуи ах шуи совгIа ха яьнпай цо иштта болх бу. Цудухьа предприятена лакхйир классификационни категори, цунга хьежжа лакхделар болхлой алапеш а. ХьатIахулача кердача шера хьалхарча бетташка денз фабрикера юкъера алапа 100 сомал лаккхагIа хургда. ХIаьта доглоахарех дийнача, хьа-шу шу ахар мо ха яьлча болх шин сменагIа барга довла уйла я тха. Цул совгIа предприята шеръе а дага да тхо.

Кхыча республикашкарчеи областашкарчеи шоай профилагIа йолча коллективашца фу бувзаммаш лоаттаду оаш?

Назрановски трикотажни фабрика хьалъеча вай беррнгача боккхача мехко дакъа лаьцар дIаьнача харцахьа хургдац. ДIаяйла ел оаш — тхона оборудовании машинаш къахьийтар, специалисташ ахийтар Москваи Башкиреи, Ростовеи Орджоникидзеи, Ленинградеи Волгоградски областеи предприятеша. Фабрика коллективана эггара хаалагIа йолча хана шефство а ийца гIо дар Ленина орден делаеча «Красная зара» яхача Московски трикотажни фабрикаи Ленинградски трикотажни объединенеи къахьегамхоша.

Иттех шу да тха фабрикаи Орджоникидзески швейно-производственна объединенеи коллективашта юкъе дотгагIала бувзамаш дола, вIаший гIо-новкъостал ду.

Айса дакхе аьнар бакъдеш дола кхы цхьаькха а масал доаладергда из. Мехка тайп-тайпарча институташкеи техникумашкеи дийша баьнаб фабрика кагирхой. Иштта тахан а шовзткъа совгIа тха зIамига саги йоIи дешаш ба Москвал, Ленинграда, Киева, кхьметтел вежарашна йолча Чехословаке столица — Прага а вузашкеи лаьрххIа йолча юкъерча дешара заведенешкеи.

Дувцал тхона, Валентина Николаевна, шоай толашагIболча болхлоех.

Текстильни промышленность индустриальни Назарен хьалхагIа довзаш хиннадоаца дакъа да. Цудухьа къаьстта дика хет йоккха ву аллад йолча Таша тхо долча шоай гIулакх безаза бола говзанчаш хьалкхер. Цу наькъа цIи йоаккхаш эггара хьалха Барахоева Заги хьоахае безам ба са. Фабрика Iойиллача дийнахьа денз укхаза болх беча Затее заправщица учениагара дIайолаенна ткацки машинаш тоаеча мастера гIоячага кхаччалца никъ баьб. Белгалдаькха доагIа хьалхагIа из алхха «маIача наькъа» професси лоархIаш хиннилга. З. Д. Барахоева республика Лаккехьарча Совета депутат я.

Болх дика беца белгальяьннай Титхова Мария керте латта комсомольско - кагирхой коллектив, Дзарфсова Галина бригадир йола участок. Хьинаре къахьегаш ба хIамаш тегараш Ленина орден делаю Сакалова Маповси, Халухоева Лайба, дукха кхыбараш.

Болхлой къахьегамеи вахарен хьалаш аттача даккхара фуд шо долча деш?

ДIадахача шера фабрика болхлошта лаьрхIа оаха хьалхаьа 72 квартара йола пхезза вIаштIардаь цIа, чаккхоалаш латт 400 сага лаьрхIа общежити, 140 моттиг йола берий беш хьалъелга. Иштта укх шера хьайийлдай кхачани промтоварни шин тика, йоккха аптека. Болхлой хьашташ лаьзагIа кхоачашдара дIахо де лерхIараш кхы а да тха, цу дешта хаддаза теркам тIахьийтаьба оаха.

Парте XXV-ча съезда малагIа къахьегама совгIаташ кийчдеш а шуй коллектив?

Беррига советски нах санна тха коллектив парте съезда сийна къахьегама вахте эттай. Цун шийна планал совгIа бIаьэзар пазатаIа хIама тега лаьрхIай оаха. Из дехкар кхоачашдара хьинар айдаь къахьегаш ба фабрика болхлой. Царех 255 саго массехк бутт хьалха кхоачашъяьй шоай пхе шера планаш. ХIаьта 1976-ча шерарча хьалхарча квартала план парте XXV съезд хьаеллача дийнахьа кхоачашъе лаьрхIад оаха.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КПСС XXV съезда накъавоалхаш

«Советски машара Программей дунен халкъашта юкъера дегIаахари» яха АПН анкета

ИЗ ДЕ ДЕЗА ХА ХЬАТIАЭТТАЙ

КПСС-о шин «машара съезд» аьчуя тIехьагIа пхе шерал кIеoriginaлгIа ха дийнай аьлча тешаш дала да. Из доп айса юха хьоажалеш, хет сона хIаиз, историе 1971 шера итог ергья КПСС ЦК Генеральни секретара Леонида Ильича Брежнева аьнача дешех пайда а эцаш: «...вай лерргIа леланьй паччахьалкхенаш машаре яхаза ленинески принцип, цаб общественни строй мичча бесса яле а. Из принцип тахан дунен халкъашта юкъе дегIаахара оаланьи низ а хиана дIаэттай».

КПСС ЦК Генеральни секретара цу дешаца хьахьокх вай ханара керттера уйла. Цу принципаша дуккха ха хьалхагIа денз кхы пIаккха хург а доашаш тIемаш дIалаха уйла хинмача адамлена дагадьяьлар кхоачаш хилар да.

Массехк шу хьалхагIа тха премьер-министра Пьер Трюдос, Малхбузенга ше йист хуалаш, аьлар, НАТО эланашта белгальнь тIема перспектива корта боацаш я. Дунен юкъе делий гIулакхашка машар ахьинкха дийа а дахза даргдоаца хIама хилар бакъ а деш. Трюдос цу хана пессимисташта жоп дениад: «Ханаш иштта я, са доттагIий! XXIV съезд хулча шера вызьтаца из СССР-е варо хIамд техар кхоккам кIаьдбара моастагIий позиценга, Канаде энтузиазм хьоайр.

Цу хана Вьетнаме кIоаргга чу а бахи баллийсабар тха мохк. Канадерча американски монополиеца тера хоаттадора Индокитаерча США бIуно. Цу цхьан хиина канадцаша селам-моастал телар корта боццача гIулакхо, къизагIча тайпара цIий Iовхийтача дакъа даца ца тигача эзараш болча американски кагийча нахага.

ХIана хIаьта? Сайцай юьла йоккхий топаш, чулегаш бомбаш, хIаьта цушта раьза боаларш тIема фанатикаш мара бац.

Юхакъоввлалургйоецаш нах машара тIаккхуш хилар гуш да, дунен кхыча районе а. Сел дукха ха йолаш а тIехьа мехкдаьтта сацна йола вахара IалаьмагIе лоархIаме ресурсаш хьалуьвшар духьа шоай тIема кемаши бомбардировщикаш йохийтаргьяр империализмо. IарбIий мехкашпара дош цу тайпара «къоасталелга» хIаиз дIадехараш эггара аьттехьара истерикаш мара бац. ХIаьта дуккха а дуккагIчар кхетаду, къовсам тIа дола дешаш переговорий наькъаца къоасталелга — дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка юха ластаргйоаца уйла хилар.

Дунен халкъашта юкъерча хIапзарча вахаре лоархIамегIарча хIомаех цаI да тайп-тайпара социальни системаш йолча паччахьалкхенашта юкъе керда тайпа юкъмоттиг оттаяр. ХIаьта цу гIуленга къахьегара тхоай кохк белггаларча дикъе хьалха бавила хилар белгалдаьккха йиш йолаш да тхо, канадцаш. Кхыметтел «Куба» яхача дешо ше а Вашингтон дорхьеш хиначча хана Оттаверча кхетаьшагIа бараша къоабальяь тIанййар Фиделя Кастрой правительство а кубинцаша хьалхьеш йола строй а. Из социализм бегйоахилга дацар. Чу дар шоашта юкъера вIаши гIойле яргйолаши корта болаши дола гIулаккаш машаре яхарен шоайла чурча гIулакхашта юкъе ца гIертарей ларда тIа дегIаккхувла йиш йолаш Канадеи Кубеи хилар бакъдаь тIазчар.

Бокъоша долаш долча керда хIамашкара хьайфиа, Леонида Ильича Брежнева пхи шу гергга ха хьалхагIа бокъонца ше ма-дарра дашха хьаьттадаь из масел хIанз кхы а дукхагIа вахара низ болаш да. Саллара йIаьхача ханен де деза ца гуша антисоциализма гIулакха чуэтта лелттеча американски паччахьалкхений Организаце юкъера а. Кубайна лерггIа гIулакхаш леладе лаьохIад. ХIаьта Вашингтон хIанзчул тIехьагIа кхы цунна духьале юлургйолаш а яц.

Кубайна гIулакхаш леладе а йолаенна Оттаво кредиташ деннад цунна. Цхьабакъда, Гуйох, ниже тоургIашаяь тха правительства машара хьал бизнесага гIодла мара лархIаш вый ца хийтача. ХIаьта цу цхьан хана, воаш реалисташ хилехьа вай дийде аьтIаш докъз. паьха I капиталашка са хилар, цуйхьа Канада кердi позици, кхетадеш ма дарра, дунен хаI къашта юкъе лелаеча торгоалех тха мехка IалаьмагIе боккха пайда болаш хилара лардаь тIа латт. Цигара хьахулаш я эггара аттагIа йола политически формула: социалистически мехкашцара торговли шерьяр, вIаши гIойле йоалаш дхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладар — хIанзалца бIаргайовза, вахара массанена а хилаза яргйоецаш йола керда фактор. Из ба кхоккам кIаьдбара гIулакх дуккхьала хIахьалхашкахь хувлаш бола реальни низ.

ХIана хулаш йола, исторически лоархIамга дилдача хьалхагIа хиннараш моргаш йола «Хельсинкеш» мача хургьяла сайна хьатIалалац вз: Латински Америке, Африке а Азе. Цхьабакъда цаI-м за кхетадеш — кхерам боацаш бахара бокъо европейций хина ца IелагIа. Адамлен политически сакхетам сов сиха лакхлуш хилараx «кхоалагIча дуненна» тахан юкъейоагIа еткъе совгIа паччахьалкхе.

Кхоккам кIаьдбара духьала латтараш малаш ба тIаккха? БIаргагуш дегаза хет, эггара хьаьрагIа болча милитаристашца цхьана уьйхаза. Малхбузехьа, из дакъа леладеш хургболча тIема тарамна цаьха уйлош харцахьа йоахаш хьувза Китайски Халкъа Республика пропаганда органаш хилар. Клетам чура бахийча «шийлача тIема» тIехьа латтараша бокъоцна раьза хиина хьаллоац мехкаш. Шоаш сатуйсараш дорадоагIа церна Пекино дувцачи хабарашкара.

Машарах дола бакъдар дивь шу совгIа ха хьалхагIа КПСС XXIV съезде хьакхайкадаьд. Машара хьакъехьа адамлена бехнна хьалхагIа денз дагадаьллар бокъоца кхоачаш хиина бехълер а цаь дIаоттадаьд ленинизмо, машарнара бехам тахен миллиараш долча адамий дегашка бахаш бола боккха политически низ а хиина дIаэттаб.

Уйла яр а дувцар а бе-бе да аьхха. Цхьабакъда укх тIехьарча дийъ шера дуккхача оазашта юкъера тIа-тIа шабагIа хьахоз тIом хила йиш хургйоацача боккхара тIа-тIа бIубенмагIен низ болашагIен беш бола тIахьехаи.

Дайсон КАРТЕР,
канадски публицист.
(АПН).

Грейвенхерст.

ФЕСТИВАЛА I-гIа ТУР ЧАКХЪЯЬННАЙ

Тахан вай мехка шерра дIахьош я къахьегамхой самодеятельни художественни творчества фестивала I-гIа тур. Коммунистически клетам балара гIулакх тоаде, къахьегамхой общественно - политически къахьегамех хьинар айде, халкъа творчество дIохо дегIайоаде, цун вахарнара бувзамаш шерде, городе а юрта а бахача наха гIулакх де, эстетически художественни клетам балара гIулакх тоаде еш я из.

Вай республика еррицача юрташкарча районашка чакхбаьннаб фестивала кийчо яра болх. Цига дакъа лоцаш хилар культурно-просветительни учрежденеш, профсоюзни а комсомольски а активаш, самодеятельни артисташ.

Фестивала цхьоалагIча тура кулгалдеш хилар республикански оргкомитет. Фестивальчакхъякххале хьалха культура учрежденешка чакхъяьлар конкурсаш, творчески отчеташ, выставкаш. Цига дакъа лоацаш хилар цхьа эзар совгIа сагучовагIа 127 агитколлектив, юртарча районашкара хоровой, музыкальни, вокальни группай кхо бIаь коллектив. Коталои 30 шу дизара хетаяь выставка хилар. Цу выставке тхьаь кхаь самодеятельни художника 132 болх хьахьихар. Дике дийтаь чакхъяьлар композиторийи ашарашкъеерийн творчески отчеташ, кагирхой кхлой цIей, «Массе хана хилба малх» яха девиз а йолаш къовача музыкантий цIей, иштта кхыйола мероприятеш.

Чакх мел яьха конкурсаш, творчески отчеташ, тайп-тайпара цIейш даьдар ма-могга нах дуккагIа юкъеяза, къаьстта кагиртой Самодеятельни коллективай ший тайпара творчески экзамен хилар чакхъяьнна фестиваль.

Фестивала цхьоалагIча туре дакъа доацаш яр 46 эзар саг (город Грозне йоацаш) чувоагIа 3183 самодеятельни кружок. Ала деза, 1968 шера хиначча цхьоалагIча республикански художественни самодеятельноста хьажаре дакъа лоацаш 2085 саг мара хиланзар, цу юкъе 250 вайнаьха кхаьсаг а йолаш. ХIаьта 9-ча хьажаре дакъа лоацаш хиннарий 44 эзар саг вар.

Дика кийчо гойтар Грозненски, Шелковски, Гудермесски, Ножай - Юртовски, Веденски, Наурски районаша.

Фестивале шерра дакъа лоацаш хилар хоровой вокальни коллективаш, музыкальни ансамблаш, оркестраш, халкъара коллективаш, агитбригадаш, драматически кружокаш. Лакха творчески кийчо, музыкальни культура гойтар Грозненски района Первомайскен Петропавловскен, Шелковской - раьона «Коминтерн» колхоза, Веденски, Надтеречни районий культура ЦIенош, Гудермесски педучилища коллективаша.

Фестивало гучаьйлар керда таланташ. Царна юкъе ба Наурски районера П. Кравчук, Урус-Мартанера В. Сулейманов, Шелковской районера Н. Чесноков, иштта кхыбараш. Иштта толамца дийъа лаьцар фестивале дIаяхача хьажарий лауреаташи дипломанташи болча М. Амаевa, Б. Хамзоева, В. Эльмурзаева, Т. Цинкиевае, А. Ткачева, В. Зорина, Н. Кагерманова.

320 халкъара коллектив яр фестивале шоай говзал хьокхаш. ДуккагIйолча коллективашта корабаьб шоай никъ, композиционни товш, хоза кийчдаь дар цар гойта халкъараш. Укхаза дикагIа хилар веденцаш (кулгалхо В. Исламулов), ножай - юртовцаш (Б. Эльмурзаев), наьсархой (М. Гапархоев). Советски районера «Башлам» (Х. Алиев), Надтеречни районни культура ЦIен (К. Дзутоев), Урус - Мартанерча ГIойтарча культура ЦIен (С. Абдулсаламов) ансамблаш.

Фестивале дакъа лоацаш хиннача 211-ча драматически кружокахи халкъа театрахи белгалдаккха дезаш да Сунженски Назрановски халкъа театраш. Лакха мах беш тIанийцар хьежараша цар тьехка дукха актаяш йола пьесаш.

Дика программа гойтар Сунженски, Гудермески, Малгобекски, Наурски районий агитбригадаша, Агитбригадий выступленеш хьалха дIатам болаш, коллективай дIаьхайнара хьайна я.

Бакъда, цу дерригена цаьна фестивало гучаьйдаю кхоачамбоацараш а. Урус - Мартановски, Ачхой - Мартановски, Советски, Шалински, Сунженски, Назрановски районий оргкомитеташа хьажара кийчо лехара яь халар. ХIаьта уж районаш дIадахача хьажарашка хьалара моттигаш йоачаш хинкай. Цу районий а иштта цхьайолча кхычар хоровой, музыкальни, хореографически коллективаш, лауреаташ, дипломаташ дакъа лоацаш хилазар. Цхьайолча культура учрежденеша, профсоюзни, комсомольски организацеша керда самодеятельни коллективаш вIашагIйоххара, фестивале махуала нах дуккагIа юкъеозара болх ма-боаггIа чакхбаьккха бац. Хьалха санна ледара дегIайоагIа театральни, кино - фото, изобразительни искусство. Культура учрежденеша цу тайпара коллективаш вIашагIйоххара болх ледара бу, эшаш йола материальни база вIашеIехьаяккхац.

Шефкашта бехк баккха боагIа шоай подшефни районаш йиццьяллийтача культура учрежденех а. Вай театраша, филармоне, ансамбло шефски болх ледара бу.

Культура учрежденешка де доагIар дац лакхерен юкъерен дешара заведенеш чакхъяькха болх бе бахкка къона болхлой юкъеозара, эшаш дола хьалаш вIашIехьдахара.

ХIара коллективо де доагIар де деза цхьоалагIа фестиваль чакххйоаккхача гучадьнна кхоачамбоацараш дIадохара, халкъа творчествана ма-хулла дуккагIа нах, къаьстта кагархой юкъеозара.

Кастта городе Грозне чакхъяргйолаш я фестивала шоллагIа тур. Из беххтоххаме экзамен я. Цига хьажархастарга республика дикагIйола артисташ. ДикагIчарех а дикагIбараш городе Москве хургйолча зональни хьажаре дакъа лаца гIоргба.

С. ПЯТАШ,
Нохч - ГIалгIайчен хоровой обществан конкурсолла методист.

КЕРДА ФИЛЬМАШ

«ИвановгIар дезал» яхача фильме уральски болат лоаладечун Иванова Иван Ивановича дезалах дувц. Цхьан доаача дийнахьа Людас — театральни училища студенткас чувоалаву массехк сахьат хьалха вайзза тамашийна эIамига саг, городерча кагийча нахаца леташ воллачара. Безаме а Iимерза а нах ба ИвановгIар, дика тIеэц цар эIамига саг Леша...

Школа а яьккха, цул тIехьагIа эскаре гIулакх деш а хиина цIавена Леша дIохо дешa безам болаш вац. Из цул дааьнен паннея лоалац, из да Леша цIагIара араваллара бахьан. Цу хана деза мехка гIолла го бовзаш леа из.

Леша халача дезале хьалкхийна хилара дегабуам бу ИвановгIар. Дале а ше саг йоалаеча дийнахьа дан иапея хьадеха нурам дех цо.

Лешай да воагIа ший воIа саг йоалаеча. Из цIи хеза тIема генерал - полковник ва.

Фильме дакъа лоацаш ба цIи хеза актераш. Марья Петровнай—Людай наьнй роль ловзаеш я СССР халкъа артистка Мордюкова Нонна. Иванов — РСФСР заслуженни артист Рыбников Николай. Сценаре автор а цIи хеза советски йоазонхо Нагибин Юрий. Фильма музыка язъяьй композитора Эшпай Андрей.

М. ДИКАЕВ.

МЕХКАРИЙ ХЬАЛХАРА СЛЕТ

Укх деношка дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха шера хетаяь Грозненски районерча мехкарий эггара хьалхара слет хилар.

Слета делегаташка моаршал хаьттар КПСС Грозненски райкома секретара Т. М. Мадагова. «Къоначи кхалнаьха района вахаре лоаца дакъа» яхача доклад йир ВЛКСМ Грозненски райкома хьалхарча секретара Х. М. Дениева.

Районе 2000 совгIа къона кхалсаг я хьинаре къахьегаш. Шоай коллективай вахарах, иштта Советски Iаьдало кхалнаха еннача бокъонех дика чулоацам болаш къамаьлаш йир № 1 йолча шурий совхоза трактористкас Маскаева Пятимата, № 1 йолча Пролетарски юкъерча школа хьехархочо Лучинская Тамарас, Республикански агрохимлабораторе болхлочо Лубенко Валентинас, «Аргунский» совхоза бахьанараш кхедеча Бардисова Лидиас, кхычар.

А. ШАМСУДИНОВ.

Гумсие яхача городера синтетически хьокса боаккха завод — полнамидах карх бу Чехословаке йоккхагIа йола предприяти.

КПЧ ЦК, ЧССР правительствас, профсоюзий Центральни совета, гаргакхоачаш йоагIача КПЧ XV съезда творчески хьинар айдарца накъатIо аьнна даь кхайкарал хьал а лоацаш керда кхы а доккийтIа дола дехкараш тIанйнаш предприяте къахьегамхоша. Заказчикаша дIайохьийт цхьаьна совгIа йола продукци.

СУРТА ТIА: социалистически къахьегама бригадан член Марии Смирекова. Цо хIара дийнахь тIехьхоачийна шийн плановнаш задани.

ЧТК—ТАСС сурт.

Веденски районий бувзама узле Цадаева Мухаде монтерашза болх бу ха итт шерал тIехъяьннай. Шин болх дика бовзаш саг ва Мухади. Линешка цийсду кхоачамбоацарашта чехка а тешшаме а дIадоах цо.

Коммунистически къахьегама ударника цIи лакха лоттаеш хьалоагIа Мухади. Мах болча совгIаташцеи грамоташцеи белгалбаьккхаб кулгалхоша Цадаева къахьегам, «1974 шера социалистически яхье котваьннар» яха значок деллаш а ва из.

СУРТА ТIА: монтер М. Цадаев.

А. КЫЧИКОВА сурт.

Эскаре гIулакх деш ба вай мехкахо

ХЬУСЕНА СИЙ ДУ МАССАНЕ

Шийн тIехкьара эIанашкара [illegible] Нестерой а [illegible] йоархаь лоамаш [illegible] парка хьатIахьа къайлабоалаш [illegible] хьовз. Из Нестеровой взвод ран малх, цIаста [illegible] дагайохийтар цо. Дийнахьа Iомалуш дийнна кIаьдбенна салтий шоаш гIаьло оазча цIагIа гулбинабар.

«Отбой» яха сигнал еар. Селдухьа да а цо хоаш цаб кхетацар Саутиевна. Ше дийнахьа дьячун уйлаш йора цо, радиостанци тIема гIулакхи кийчъеш дийнна гIаллаташ, Iотташ еш кагийча наха лийкха бIаргаш дагаухар.

КIалтIера вувлаш аьла кIорда я даь, ший шинель тIа а кхелла, казарма чура араваьлар из. Бийсанара шийла фохоза хетар дегIат [illegible]. Лергаш кхардадерзадеш [illegible] самолете [illegible] Гоннахь [illegible]

[illegible]

Ара иштта [illegible] дийнна, чуена [illegible] баро дIовзаньйа гIолла [illegible] хIама хезар цунна. [illegible] тата доацаш сатийна яр. ТIехкха кхетадир цо движок болх ца беш саьар. Хьа а гIоттa наха, из хIана сецай [illegible] [illegible] хьахезар Саутиевна [illegible] на хиннача наха [illegible]

— Движок ремонт е [illegible] — аьлар [illegible]

— Сержант волча гIоргва со, — йистхилар шоллагIвар. Барзкъаш тIадийна вар Хьусен, из волча вутIа [illegible] Солохча хьаккхьачча.

— Дика болх беш яр ер, цIаьхха напряжени лох а енна, тIаккха сецар-кх.

БIухой радиостанце дIабахар.

— Реостата тIера пластинкаш мельчиний, цудухьа лаьгIъенний напряжени, — аьлар Хьусена.—ХIанз вIаштIехьа да гIулакх, дIайолайийта Iа.

Йолайийта цо кхостадир. Цкъа-шозза вурх а баь тайжа болх бе йолаелар движок.

— Баркал хьона, — аьлар Солохша, хьо хиннавецаре...

— ДIавала фу дувц Iа хIанз, — соцавир из Саутиева. — Хьовкхал оза хIама йий хьога? Вокх станце гIоргва со, цига фуд хьажа.

[illegible] Нестерой [illegible] хьатIахьовз. Из Нестеровой взвод я.

— Дневальни, хьалъайе шлагбаум, — оал направляюще. Команда еле юхасоц юкъера кIезига йIаьхъенна йола взвод. Взвода командира заместитель старши сержант Саутиев ва из взвод йоалаяьр.

— ХIаьта хIанз дерригаш а по-шоай моттигашка, аьлар Саутиева, сахьата тIа а хьежа.

— Hil хьаедла воаллача хана, цхьа хIама дагадехача саина, юха а дийрзе хьатIавех цо лакха, витхъа эIамига саг.

— Радовой Карапетян.

— Со ва, новкъост старши сержант!

— Селхан Гиоровa радиостанце передатчикага хьежавенна хьо?

— Хьежавар. Цига дола хIама вIаштIехьалар.

— Мегаргда, гIо хIаьта. Карапетян дIавахар.

Иштта дIадоалаш старши сержанта Саутиева балха дийрра дика царрайна хьожаш хул из аппаратурага. Цун оатталаша болх мишта бу ладувгI. Масахьа сайна телха хIама нийсдолча, из дIадоаккх. Цо болхбе бехатокхаме хеташ ду шоай гIулакх, опыт дIайовзайт новкъостаща.

Радисташа дукха дика хIамаш хуаш йох.

— Хьан ший цунна ремонт? — [illegible] дика тоаьнча хIамах [illegible] хаттар дича, хьахоз:

— Старши сержанта Саутиев!

— ХIа, Хьусенен, — аьле раьза хул хаттар даьр.

Саутиев доккхал ду подразделенс. «Цунтара хьокхам эца йоашта» оал цох командираша кхычарга.

Цун паьхка тIа йоал дешале гIулакх дарах енна йиъ знак.

Дукха ха йоацаш цIенхашта тIа баькхар цо ший вахаре из КПСС членай кандидаталла дIаийцар. Ше кандидаталла дIаийца, ленински цIагIара араваьлча, кер тохабенна, юхь цIийенна вар Саутиев.

— Фу хилар цига, дIаийцарча хьо? — хьаьттар цунга сержанта Чапанидзе. Цун сийрдаьннача юхьах, делача бIаргах хьайш яр из дIаийцалга.

Шоай командира тара хила гIерт салтий. «Командир санна хул цунна карабараш» а яхаш да салтий кица.

В. МУРОМЦЕВ,
эпсар.

СТУДЕНТИЙ ТЕОРЕТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета актови зале студентий конференци чакхъяьлар. Из хилар КПСС XXV съезда хетаьча обществени Iилмай, ВЛКСМ-ен дунен халкъашта юкъерча кагиркой боламен исторе проблемаех йолча студенчески балхий VI ерригсоюзни конкурса хьалхарча тура итогех лаьца.

Цига айшар йиъ доклад. Дуйна отталаь дош хIоаргеи хоалам болаши хиларна белгала яр физико-математически факультета IV-ча курсерча Л. Закалата — «Iилма техническ революцин дегIаенача социалистически обществ саг нравственно дегIаваpi», исторически факультета V-ча курсерча Р. Муразова — «НГIАССР материалий ларде керда обрядаши цIейши вIаштIехьдоахилгех юкъекхуалилгех» яха докладаш.

Докладашка дайшар шерра дIахо доашхаш бола тIабихьар секцешка а. Укхаза 33 студента рефераташ йийшар. «В. И. Ленина дешахи киназахи» яха исторически факультета II курсерча Р. Гаджиева, «Социалистически интернационализма уйлаца кхетам балар — республика къахьетамхой доттагIали нежарий хьисапе леладу гIулакхаши дIахо чIоагIдара керттерча хьалех цаI» яха исторически факультета II курсерча Р. Дадашевас, «Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам луча кепайоазон, радион телевиденеи лоархIам» яха филологически факультета III курсерча Р. Галаевас, «Тайп-тайпара къамна дезалаш хьахилар общественни вахара интернационализаце хуладаш халара дола тешал» яха исторически факультета III курсерча Л. Мужухоевa, «Вай советски вахара образ» яха физико-математически факультета IV курсерча Ф. Султыевас даь къамаьлаш чулоацам болаш хиларца ладувгIараша безаме тIанийцар. Церех цхьайола рефераташ вуззаш кхерча конференце еша могаш хетар.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Нохч - ГIалгIайчен книготорга коллективо КПСС XXV-ча съезда дакха ма-доаггIара иа-къахьдарца шера социалистически ях а йоархажь, хьала хьалха кхоачашйина 9-ча пятилетка товароборота план. Пятилетка 14,5 миллион сома мехала литература книжкаш тоарайщ дехках.

Пхе шера план хьалха кхоачашйаьрех а Аргунски № 6, Черноречески № 20, Гудермесски № 7, город Грозне № 1, 13, 17 йола тиканаш, библиоколлектор, торга база.

Книготорговa предприятешка социалистически ях лелаеча хана дукха дика гIулакхаш дир. Планал совгIа 250 эзар сома мехала литература мехъал дакхна дага а книготорга коллектива.

Х. МАГОМАДОВ,
Нохч - ГIалгIайчен книготорга директор.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 декабрь.
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. IуйранарА гимнастика. 9.30 — БТ. Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта. 10.15 — БТ. «Бера ханара тIехьара кхьа» яха телевизиони дукха серийни художественни фильм. 2-гIа сери. 14.00 — Документальни фильмай программа. 14.55 — Моралах бокъонех йола беседаш. 15.25 — «Вайна Iилма довзаргда». 15.45 — Шахматий школа. Разрядникий класс. 16.15 — БТ. «Планета кагирхой». 17.00 — «Москва а москвичаш а». 17.30 — БТ. «Выставка Буратино». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Миллионий ленински университет. «ДегIаена социалистически общество. Хьалхара парте лоархIам дIахо дегIабара». 18.45 — БТ. Концерт. 19.00 — БТ. Съездгара съездага. «Советски Узбекистан». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — СССР эггара чIоагIагIа болча фигуристий матч. Шишша цхьаьна болаш когсовлазаеш хахкар. Шоай лоIамагIа йола программа. Ритера передачи. 22.30 — БТ. «ДоттагIий цкъ — сийсат». Передачи дIахьу йовзаденчо Анашина, [illegible] кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла», Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.20 — «Iалам лоралде» (нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Саг, общество, закон». 19.30 — Шоаш, бераш. 19.30 — Шун письмой дола концерт.

26 декабрь.
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. «Iуйранара гимнастика». 9.30 — БТ. «Выставка Буратино». 10.00 — БТ. «Бера ханара тIехьара кхьа» яха художественни фильм. 3-гIа сери. 11.05 — Илеш доах Молдавски ССР халкъа артистка Ерофеевас. 14.00 — БТ. Документальни фильмай программа. 14.30 — БТ. «Самукъане старташ». 15.15 — Литературни произведенеш экрана тIа ехар. «Маскарад» яха художественни фильм. 17.00 — Декабристаш гIаьтта 150 шу дизарга. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «Станокаш хьераш» яха документальни фильм. Телевизиони фильмай Еррисоюзни 6-ча фестивале «Йоккха приз» яха фильм. 18.55 — БТ. Классически ашарий концерт. 19.30 — БТ. Телевизиони художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. СССР эггара чIоагIагIа болча фигуристий матч. Кхалнех. Шоай лоIамагIа йола программа. 22.30 — БТ. «Лоша нота». Германски Демократически Республикера передача. Пистелькаш — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла», Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — КПСС Центральни Комитета (1975-ча шера) декабрьски Пленума соцамаш кхоачашде. «Надтеречний» комсий совхоза къахьегамхой болча (нохчий меттала). 18.35 — Киножурнал. 18.45 — Кагирхой гIулакхаш (гIалгIай меттала). 19.15 — «Назрановски района художественни самодеятельноста концерт (гIалгIай меттала). 19.35 — Шун керда доттагIий.

РАДИО

26 декабрь.

6.30 — Йлат хьуахкъваргдоана дооттаиш тоадар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республиканески газетий обзор. 8.25 — Моттигера авторий произведенеш (гIалгIай меттала). 9.00 — «Шоана, кхалнаш» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.20 — Экономически знаней болхлой факультет (эрсий меттала). 9.30 — Ашараш. 9.45 — КПСС XXV-ча съезда даха хьакъ долча тайпара накъагIоргаа. Шоаш лехна дола кхоачашдир цар (гIалгIай меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Партконференце делегаташа дувц (гIалгIай меттала). 16.30 — «Болхлой [illegible]» яха радиогазета (нохчий меттала). 16.50 — «Вай дIахкхувлар партиа я». Областной партийни конференце делегаташта хетаяь передача (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

28 декабрь.

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республиканески газетий обзор. 8.25 — Халкъара ашарий концерт (нохчий меттала). 9.00 — Мурдий тоабе а цо ду вудам а. «Знане» общества член Саламова выступлени (нохчий меттала). 9.20 — Концерт. 9.45 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — Европе кхерам а боацаш цхьана къахьегара совещане хьакъехьа. Советски Союза телеграфни агентства корреспондентий Тюпаева а Урбана а беседа (эрсий меттала). 16.10 — Халкъ дешa къедж (гIалгIай меттала). 16.35 — Советски эскара бIухой письмой дола концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалаш Грозаеи хуьмалуш моркхаш а йолаш, йоачам а йоацаш. Малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьехаш. Ха хилен фегара температура республике гIолла 2—7, Грозне 3—5 градус йовха хилен тарлу. Кхоана моркхаш а болаш, юкъ-юкъе ехка а ехкаш, лохдема йоачам а йоацаш, бе-бечча оагIорахьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьехаш хилен. Йоца фегара температура бийсанна 1—6 градус шелал йолаш, дийнахьа 3—8 градус йовха хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-80; редактора зам. — 3-39-11; белхалоча секретара — 3-34-38; партийни вахарал культурная отдела — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28; письмай отдела — 2-50-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорски — 2-89-88.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-80; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-50-71; бухгалтерия — 2-54-30, корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92.

Заказ № 7407.